

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра фінансів

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«Доходи бюджету у системі фінансово-економічного регулювання»

Студентки 2 курсу, 2м групи,
спеціальності 072
«Фінанси, банківська справа та
страхування»
спеціалізації «Державні фінанси»

Діденко
Сергій
Вікторович

Науковий керівник
к.е.н., доцент

Кукурудз
Оксана
Михайлівна

Гарант освітньої програми
д.е.н., професор

Макогон
Валентина
Дмитрівна

Завідувач кафедри фінансів,
заслужений діяч науки і техніки України
д.е.н., професор

Чугунов Ігор
Якович

Київ 2019

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ ЯК СЛАДОВОЇ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ	6
1.1. Сутність та характеристика державного фінансового контролю...6	
1.2. Особливості державного фінансового контролю в бюджетному процесі.....	14
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В СИСТЕМІ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ УКРАЇНИ	21
2.1. Контроль виконання Державного бюджету України.....	21
2.2. Аналіз ефективності здійснення фінансового контролю.....	36
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ РЕФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ	42
3.1. Проблеми підвищення ефективності здійснення державного фінансового контролю в Україні.....	42
3.2. Перспективи реформування системи державного фінансового контролю в Україні.....	46
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	51
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	53
ДОДАТКИ	65

ВСТУП

Актуальність теми. Важливою функцією держави є державний фінансовий контроль, за допомогою якого забезпечуються нормальні умови для функціонування бюджетного процесу. Він спрямований на своєчасне виявлення будь-яких відхилень від прийнятих стандартів, порушень принципів законності, ефективності й доцільності управління фінансовими ресурсами, а в разі виявлення таких відхилень забезпечує своєчасне вжиття відповідних заходів.

Впорядкована, злагоджена і здійснювана у відповідному порядку контрольна діяльність підвищує відповідальність посадових осіб органів фінансового контролю, забезпечує швидкість його здійснення. Сучасний механізм державного фінансового контролю, як складової бюджетного процесу, набуває усе більшої значущості, так як знаходиться на перетині фінансового контролю - невід'ємного етапу функціонування фінансово-бюджетного механізму держави і, водночас, – бюджетного контролю, як окремого виду державного фінансового контролю.

Проте відсутність єдиного підходу до реалізації механізму державного фінансового контролю з чітко визначеними правами й обов'язками суб'єктів державного фінансового контролю, їх координацією, а також напрацьованих єдиних методів і форм контролю, необхідного забезпечення діяльності суб'єктів державного фінансового контролю негативно впливає на стан фінансово-бюджетної дисципліни в Україні і спотворює саме призначення державного фінансового контролю.

Аналіз останніх наукових досліджень. Різні аспекти організаційного функціонування державного фінансового контролю, як складової бюджетного процесу, досліджувались у наукових працях

вітчизняних і зарубіжних вчених таких, як: А.Аренс, В.Базилевич, М.Бариніна-Закірова, І.Вашенко, Н.Виговська, Н.Вітвицька, Л.Дікань, О.Жадан, І.Стефанюк, А.Монаєнко, В.Рибачук, В.Федосов, Н.Дорош, А.Мамишев, О.Колчесва, Н.Рубан, С.Бардаш, О.Грабчук, Г.Дмитренко, Д.Зима, І.Микитюк, В.Симоненко, І.Басанцов, О.Жовніренко, О.Павлова, І.Чугунов та інші.

В той же час дискусійними залишаються питання, що стосуються проблем підвищення ефективності здійснення державного фінансового контролю в Україні, а також особливості процесу вдосконалення фінансового контролю в контексті забезпечення економічної безпеки нашої держави.

Метою дослідження є аналіз особливостей організації державного фінансового контролю, як складової фінансово-бюджетного механізму України.

Поставлена мета зумовила вирішення таких **завдань дослідження**:

- розкрити роль і місце державного фінансового контролю в бюджетному процесі;
- проаналізувати зарубіжний досвід здійснення державного фінансового контролю;
- дослідити особливості організації державного фінансового контролю в системі бюджетного процесу України;
- здійснити аналіз ефективності чинної системи державного фінансового контролю в бюджетній сфері України;
- визначити проблеми та обґрунтувати шляхи вдосконалення державного фінансового контролю в Україні;
- обґрунтувати перспективи реформування системи державного фінансового контролю в Україні.

Об'єктом дослідження є система державного фінансового контролю щодо дотриманням фінансово – бюджетної дисципліни.

Предметом дослідження є теоретичні і методичні засади формування і функціонування механізму державного фінансового контролю, як складової бюджетного процесу.

Методи дослідження. Для вирішення окреслених завдань і досягнення мети застосовано ряд загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, а саме: наукової конкретизації та абстракції, системний підхід та структурно-некомпозиційний аналіз, методологічного узагальнення.

Інформаційну базу дослідження становлять нормативно-правові акти та статистичні джерела з питань здійснення державного фінансового контролю, його організаційних і методичних аспектів, видані Верховною Радою України, Кабінетом Міністрів України, Державною фінансовою інспекцією України, Рахунковою палатою України, Міжнародною організацією вищих органів контролю державних фінансів (INTOSAI), декларації, стандарти аудиту, етики та керівні принципи внутрішнього контролю державних фінансів, прийняті цією організацією, дисертації та наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених.

Наукова новизна результатів дослідження полягає в узагальненні та аналізі науково-методичних підходів та рекомендацій щодо формування та реалізації механізму державного фінансового контролю України, як складової бюджетного процесу.

Структура та обсяг дипломної роботи. Визначена метою та поставленими завданнями і складається зі вступу, основної частини, висновків та пропозицій, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ ЯК СЛАДОВОЇ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ

1.1. Сутність та характеристика державного фінансового контролю

Державний фінансовий контроль займає провідне місце у системі державного регулювання економіки та спрямований на забезпечення законності операцій в ході утворення та використання фінансових ресурсів. Також, зауважимо, що від того, як побудована в державі система державного фінансового контролю, в більшій мірі залежать, довіра до держави власних громадян та зарубіжних партнерів, а також умови розвитку бізнесу, економічне зростання країни, формування сприятливого інвестиційного клімату.

Визначаючи роль державного фінансового контролю в системі бюджетного процесу, варто відмітити, що він формується в умовах ринкових відносин та передбачає врахування ряду особливостей економічного середовища та специфіки здійснення процедур фінансового контролю. Тому, дотримуючись логіки дослідження, варто спочатку розглянути, як у науковій економічній літературі тлумачиться поняття «фінансовий контроль».(Додаток Б)

Аналіз трактувань поняття «фінансовий контроль», наведених у табл. 1.1, дає змогу узагальнити та систематизувати основні підходи до його розуміння, які ґрунтуються на визначенні фінансового контролю як: виду

фінансової діяльності держави; функції управління; діяльності органів фінансового контролю; системи спостереження і перевірки, дій та контрольних заходів.

У залежності від аспекту, в якому розглядається поняття «державний фінансовий контроль», усі теоретичні концепції можна об'єднати у три групи, відповідно до яких «державний фінансовий контроль» розуміється, як: функція державного управління; діяльність органів державної влади і управління; система економічних відносин, контрольних дій, спостереження і перевірки (Додаток Н).

Не вдаючись до детального аналізу кожного з наведених вище визначень, зазначимо, що низка науковців ототожнюють поняття «фінансовий контроль» і «державний фінансовий контроль», причинами чого є нерозуміння їх сутнісних ознак. З метою виділення найістотніших ознак понять «фінансовий контроль» і «державний фінансовий контроль», проведемо морфологічний та порівняльний аналіз їх визначень, результати якого представимо у Додатку О.

Державний фінансовий контроль в системі бюджетного процесу представляє собою сукупність форм, методів, інструментів та процедур контролю, за допомогою яких суб'єкт контролю одержує інформацію про показники, які характеризують фактичний стан підконтрольного об'єкта, встановлює відхилення цих показників від цільових, заданих або нормативних, виявляє причини таких відхилень та вживає заходи, спрямовані на їх усунення, недопущення та попередження у майбутньому, з метою підвищення ефективності підготовки, прийняття та реалізації управлінських рішень.

Фінансовий контроль представляє собою сукупність форм, методів та інструментів контролю, за допомогою яких суб'єкти фінансових

правовідносин одержують інформацію про фактичний стан справ щодо процесів формування, розподілу і використання фінансових ресурсів на всіх рівнях економічної системи держави, порівнюють отримані дані з цільовими або нормативними вимогами, визначають розміри і причини виявлених відхилень, вживають заходи, спрямовані на їх усунення, недопущення та попередження у майбутньому, з метою підвищення ефективності управління ресурсами бюджету.

Контроль виконання бюджету представляє собою сукупність форм, методів та інструментів фінансового моніторингу та перевірок, які допомагають одержати інформацію про фактичний стан справ щодо процесів виконання державного і місцевих бюджетів, порівнюють отримані дані з цільовими або нормативними вимогами, визначають розміри і причини виявлених відхилень, вживають заходи, спрямовані на їх усунення, недопущення та попередження у майбутньому, з метою підвищення ефективності бюджетного процесу.

У зв'язку з цим, однією з ключових ознак для розуміння сутності понять «фінансовий контроль» і «державний фінансовий контроль» є суб'єкт контролю. Дискусійною є точка зору таких авторів як Микитюк І. [7], Натарова О.В. [30] та Труш І.Є. [48] стосовно віднесення «законодавчих органів влади різних рівнів» до суб'єктів державного фінансового контролю. Відповідно до ст. 75 Конституції України Верховна Рада України є єдиним органом законодавчої влади [23], головним призначенням якого є законотворчість, а одним із основних повноважень - прийняття законів (п. 3 ст. 85 Конституції України).

Лучко. Р. М. [24], Даценко Г.В. [11] та Іваськевич Х.І. [17] серед методів фінансового і державного фінансового контролю називають лише «спостереження і перевірку». Але окрім зазначених специфічних методів

контролю є й інші: інвентаризація, обстеження, обмір, контрольний запуск сировини та матеріалів у виробництво, лабораторний аналіз, опитування, письмові пояснення і т.д.

Піхоцький В.Ф. [32] та Коломийчук Н.М. [18] у своєму визначенні «державного фінансового контролю» вказують лише мету, завдання та об'єкт контролю. При цьому, не зовсім зрозумілим є визначення в якості мети ДФК - «ефективний розвиток» лише «окремих регіонів».

Інша низка науковців, серед яких Магурчак Т.П. [25], Піхоцький В.Ф. [31], розкриваючи зміст поняття «державний фінансовий контроль», значну увагу приділяють слову «фінансовий», недооцінюючи ознаку «державний». Слід зазначити, що фінансовий контроль за суб'єктами його здійснення підрозділяється на державний, внутрішньогосподарський, громадський та аудиторський (незалежний), а державний фінансовий контроль - на бюджетний, податковий, митний, банківський, валютний, страховий, ціновий тощо.

Таким чином, огляд різних наукових підходів до обґрунтування змісту «державного фінансового контролю» дало можливість узагальнити та систематизувати його сутнісні ознаки. З огляду на це державний фінансовий контроль в системі бюджетного процесу варто розглядати як вид фінансової діяльності держави; функції управління; діяльності органів фінансового контролю; системи спостереження і перевірки, дій та контрольних заходів. Державний фінансовий контроль в системі бюджетного процесу представляє собою сукупність форм, методів, інструментів та процедур контролю, за допомогою яких суб'єкт контролю одержує інформацію про показники, які характеризують фактичний стан підконтрольного об'єкта, встановлює відхилення цих показників від цільових, заданих або нормативних, виявляє причини таких відхилень та вживає заходи,

спрямовані на їх усунення, недопущення та попередження у майбутньому, з метою підвищення ефективності підготовки, прийняття та реалізації управлінських рішень.

1.2. Особливості державного фінансового контролю в бюджетному процесі

Державний фінансовий контроль в бюджетному процесі являє собою діяльність уповноважених органів державної влади та місцевого самоврядування, врегульовану правовими нормами.

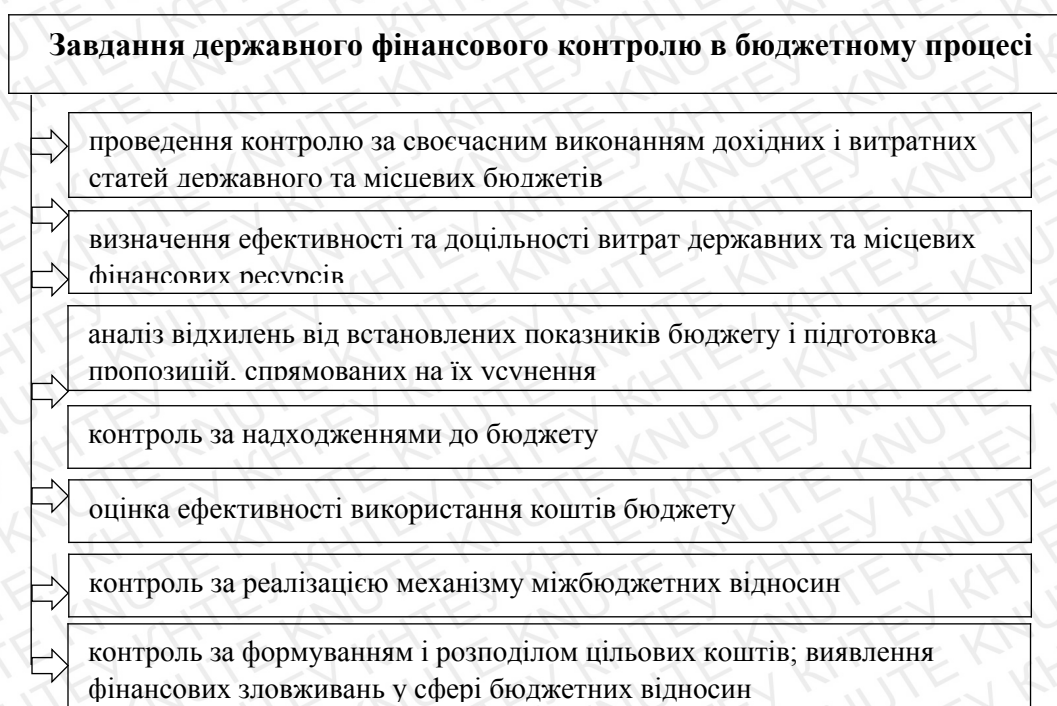

Рис. 1.1. Основні завдання державного фінансового контролю в бюджетному процесі

Джерело: складено автором за даними [31]

Головною метою державного фінансового контролю є досягнення основних цілей бюджетного процесу, виявлення та попередження відхилень

і порушень у виконанні бюджетного законодавства, в тому числі законів України про державний бюджет на відповідний рік. З огляду на це державний фінансовий контроль як складова бюджетного процесу передбачає вирішення даних завдань (рис. 1.1):

В ході виконання бюджетного процесу державний фінансовий контроль має ряд ознак, що наведені на рис. 1.2. Державний фінансовий контроль передбачає визначену на нормативно-правовому рівні процедуру перевірки певних суб'єктів контролю щодо дотримання нормативно-правових актів стосовно визначеного об'єкта контролю, що може мати своїм наслідком у разі виявлення порушень притягнення винних осіб до відповідальності [25].

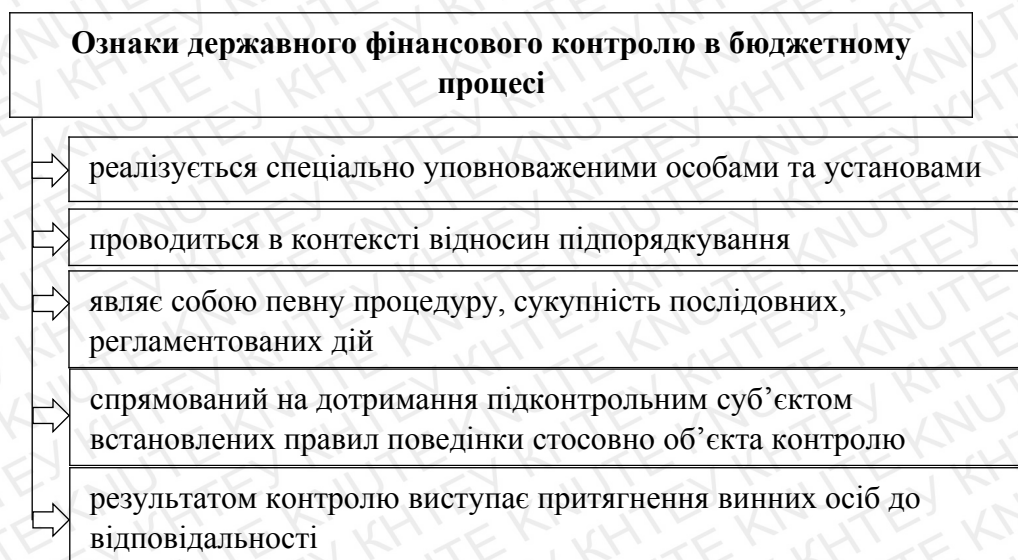

Рис. 1.2. Ознаки державного фінансового контролю в бюджетному процесі

Джерело: складено автором за даними: [25]

Бюджетний кодекс України [2] визначає, що контроль за використанням коштів Державного бюджету України від імені Верховної

Ради України здійснюється Рахунковою палатою.

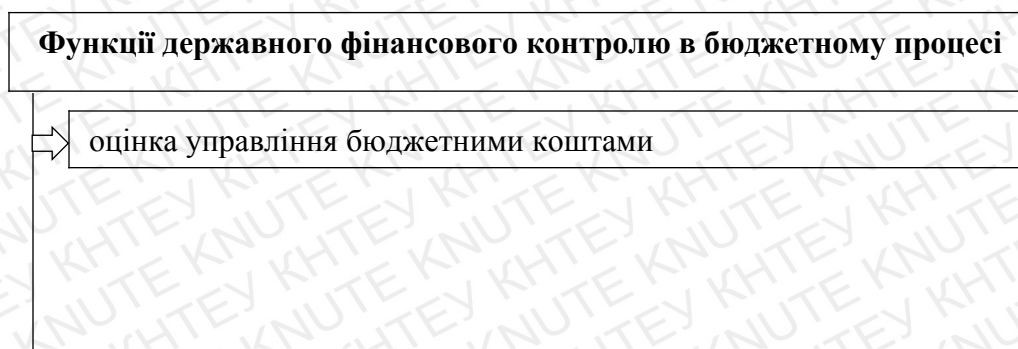
Діяльність центральних органів виконавчої влади, які забезпечують проведення державної політики у сфері контролю за дотриманням бюджетного законодавства, координується та контролюється Кабінетом Міністрів України (рис. 1.3).

Рис. 1.3. Система органів державного фінансового контролю в Україні

Джерело: побудовано автором за даними [33-39]

Державний фінансовий контроль за дотриманням бюджетного законодавства забезпечує реалізацію таких функцій державного фінансового управління бюджетним процесом (рис. 1.4) [7, 22].

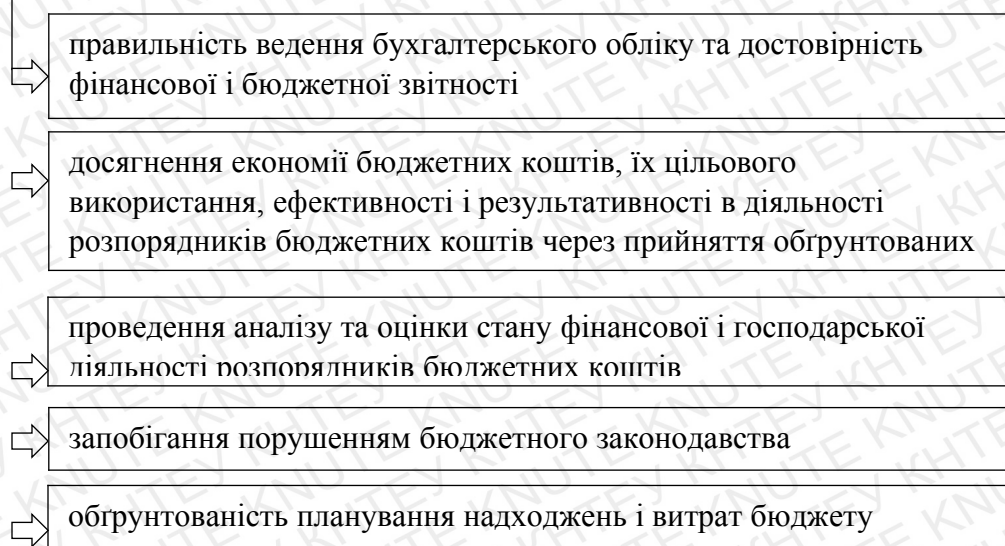

Рис. 1.4. Функції державного фінансового контролю в бюджетному процесі [7, 22]

Процеси одержання, обробки, передавання та збереження інформації про об'єкти державного фінансового контролю використання фінансових ресурсів в межах бюджетів різних рівні передбачають використання низки фінансово-економічних показників - предмета контролю [11], серед яких варто виокремити абсолютні та відносні показники. Абсолютні показники використовуються насамперед для передачі фактографічних даних стосовно вартісної оцінки показників досліджуваних об'єктів зовнішнього контролю за ходом витрачання ресурсів бюджетів. Зазначимо, що функціонально-вартісний аналіз витрачання бюджетних коштів реалізується через показники видатків кошторису, які відображають виконання бюджетів різних рівнів. Процес оцінки залишків фінансових ресурсів, надходження та їх витрачання вважається не складним, оскільки система обліку в бюджетній установі здійснюється у національній грошовій одиниці України; водночас абсолютні показники використання фінансових ресурсів бюджетних установ також утворюються внаслідок аналітичної обробки фактографічної

інформації та розкривають абсолютні відхилення фінансово-економічних показників від звітних та попередніх значень.

Висновки до розділу 1

Відносні показники зовнішнього контролю витрачання коштів бюджетів різних рівнів, які визначаються на основі оброблення фактографічної облікової інформації фінансових ресурсів бюджетних установ. Варто відзначити, що відносні показники характеризуються оцінкою темпів динаміки та структури використання фінансових ресурсів бюджетних установ, тому є вторинними. В ході дослідження встановлено, що сучасна система державного фінансового контролю над використанням бюджетних коштів має низку проблем та недоліків, які роблять її неефективною, затратною та непрозорою. Сьогодні не створено достатнього правового, інформаційного, організаційного, комунікативного, методологічного та кадрового забезпечення для здійснення державного фінансового контролю. Це все негативно впливає на рівень довіри населення до влади, на розвиток фінансово-бюджетних відносин в Україні, гальмуючи проведення реформ у цій сфері. На нашу думку, важливою характеристикою системи фінансового контролю має бути його всебічність. Максимально можлива сума державних коштів повинна піддаватися контролю, тоді інформація, яка повинна бути представлена органам влади та громадськості, буде більш якісною та більш повною.

РОЗДІЛ 2

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В СИСТЕМІ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ УКРАЇНИ

2.1. Контроль виконання Державного бюджету України

Основною метою державного фінансового контролю є забезпечення дотримання принципів законності, доцільності та ефективності розпорядчих і виконавчих дій з управління державними фінансовими ресурсами, матеріальними цінностями і нематеріальними об'єктами, їх збереження та збільшення для виконання функцій держави.

Так, перевірка дотримання законів та інших нормативно-правових актів фінансово-господарського характеру, тобто законності, дає змогу підтримувати стійкість бюджетних процесів і стабільність державного фінансового устрою, вчасно виявляти відхилення від заданих законодавчо правил і процедур, а також вносити в них необхідні доповнення.

Доцільність – категорія, яка охоплює не тільки характеристику цільового використання державних коштів і придбаного за рахунок цих коштів майна, а й відповідність встановленим цілям, програмам, пріоритетам.

З огляду на ефективність, перевіряється не лише економне й оптимальне управління і використання державних фінансових коштів та іншого майна, запобігання втратам, а й виконання державних програм з найменшими витратами і найбільшим ефектом.

Оптимізація організаційної структури управління державними фінансами визначається чисельністю апарату, його структурою, розподілом обов'язків між відповідними державними органами та їхньою взаємодією, а також аналізуються процедури, стиль і методи роботи органів виконавчої влади.

Запорукою ефективного функціонування системи фінансового

контролю, злагодженої роботи її органів є чітке законодавче регламентування та розмежування повноважень між ними. Чітко визначені законодавчою базою права, обов'язки та відповідальність контролюючих органів дають змогу уникнути багатьох проблем, сприяють належній роботі владного органу.

Виходячи із теоретичних положень організації державного фінансового контролю виконання Державного бюджету з метою проведення контролю виконання бюджету за доходами необхідно: встановити фактори і причини негативного впливу на стан виконання показників доходів бюджету, визначити їх якісні і кількісні параметри з метою врахування наслідків невиконання бюджету; виявити бюджетні правопорушення у процесі мобілізації бюджетних коштів; виявити факти недосконалості фінансового законодавства; запропонувати заходи щодо покращення роботи з наповнення бюджету.

Формування доходної частини бюджету, що входять до складу бюджетної системи України, базується на діючому податковому законодавстві, основних прогнозних макропоказниках економічного і соціального розвитку країни на плановий рік, оцінці очікуваних надходжень податкових та інших обов'язкових платежів у р., що передують тому, на який складається бюджет. Також враховуються заплановані заходи щодо залучення додаткових ресурсів до бюджету та забезпечення його збалансованості.

В умовах формування і реалізації фінансово-бюджетної політики виконання доходів бюджету, необхідно розглядати і враховувати в бюджетному процесі в двох напрямках. По-перше, при формуванні доходів пропонується розглядати їх з точки зору наповнення і виконання з метою забезпечення порядку здійснення державних видатків. В даному випадку

розглядається проблема виконання планових показників доходів бюджету і виконання бюджетної політики на регіональному рівні і, виходячи з цього, в практиці має здійснюватись контроль за відповідністю виконання планових показників доходів бюджету. По-друге, на виконання доходів бюджету впливає стан виконання податкових зобов'язань платниками податків перед бюджетом. В цьому випадку завдання органів контролю – забезпечити дотримання законодавства з питань оподаткування і своєчасне виконання податкових зобов'язань з податків, зборів і обов'язкових платежів до бюджету. На цій стадії важливість податкового контролю полягає в недопущенні невиконання податкових зобов'язань платниками податків з метою упередження невиконання планових показників бюджету.

Таким чином, важливим елементом забезпечення виконання планових показників доходів бюджету є проведення контролю на предмет відповідності законодавства в процесі справляння усіх платежів з метою забезпечення стабільності надходження в

У той же час слід особливо наголосити на тому, що, це питання потребує особливої уваги, оскільки у Бюджетному кодексі України передбачено розподіл повноважень і відповідальність за стягнення, облік окремих податків, зборів та обов'язкових платежів до бюджету, проте чітко не визначено який орган виконавчої влади здійснює контроль за виконанням доходів бюджету в цілому.

Одним з основних інтегрованих показників розвитку економіки та виконання бюджету є динаміка коштів на рахунках Казначейства, які включають гривневі кошти, що обліковуються на єдиному казначейському рахунку (ЄКР), та кошти на валютних рахунках, відкритих на ім'я Казначейства.

Обсяг коштів на ЄКР постійно змінюється: зростає під час

надходжень податків, зборів та інших платежів до державного та місцевих бюджетів, а також надходжень на рахунки інших клієнтів; зменшується під час пікових обсягів здійснення видатків та витрат розпорядниками, одержувачами бюджетних коштів та іншими клієнтами, які обслуговуються органами Казначейства.

Розглянемо показники, структуру доходів та видатків державного бюджету в період з 2013 по 2019 роки (рис. 2.1-2.9).

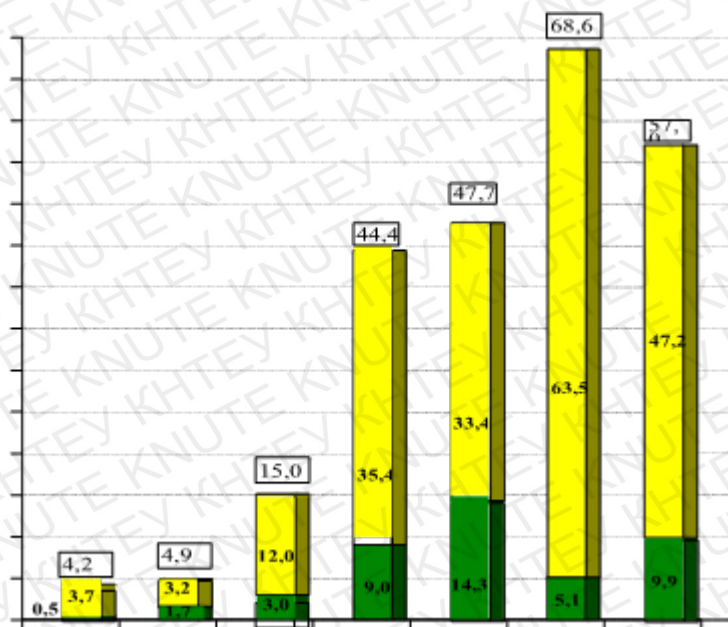

Рис. 2.1. Кошти на рахунках Казначейства станом на 1 січня у 2013-2019 роках (млрд. грн.) [89]

На 1 січня 2019 року на ЄКР обліковувались кошти у сумі 9,9 млрд грн. За період 2013–2018 років (станом на 1 січня кожного року) цей показник становив відповідно 0,5 млрд грн, 1,7 млрд грн, 3,0 млрд грн, 9,0 млрд грн., 14,3 млрд грн та 5,1 млрд грн.

Стосовно коштів на валютних рахунках Казначейства, їх гривневий еквівалент станом на 1 січня 2019 року становив 47,2 млрд грн.

За період 2013–2018 років (станом на 1 січня кожного року) він складав відповідно 3,7 млрд грн, 3,2 млрд грн, 12,0 млрд грн, 35,0 млрд грн,

33,4 млрд грн та 63,5 млрд грн. (рис. 2.1).

На 1 січня 2019 року на ЄКР обліковувались кошти у сумі 9,9 млрд грн. За період 2013–2018 років (станом на 1 січня кожного року) цей показник становив відповідно 0,5 млрд грн, 1,7 млрд грн, 3,0 млрд грн, 9,0 млрд грн., 14,3 млрд грн та 5,1 млрд грн.

Таблиця 2.1.

Виконання державного бюджету України в 2019 р. (млн. грн.)

2019	Доходи	Видатки	Кредитування	Сальдо (дефіцит бюджету)
заплановані показники	1026131,8	1112130,0	3991,1	-89989,3
січень	54550,7	65817,4	667,5	-11934,1
лютий	124770,7	138487,4	-8,6	-13708,1
березень	210623,7	237399,5	-609,7	-26166,1
квітень	322564,1	324801,7	-518,9	-1718,7
травень	426720,6	420436,3	-1370,3	7654,6
червень	506849,3	508564,9	-844,0	-871,6
липень	584137,1	586490,6	503,6	-2857,1
серпень	671795,9	668895,4	515,2	2385,3
вересень	739751,0	758748,1	1678,0	-20675,1

Джерело: [89]

Таким чином, загальний обсяг коштів на рахунках Казначейства у національній валюті (гривня) та в іноземній валюті (гривневий еквівалент) станом на 1 січня 2019 року склав 57,0 млрд грн. В табл. 2.1. відображено виконання бюджету в 2019 році.

Виконання дохідної частини бюджету у 2018 році здійснювалось в умовах дії змін, внесених до податкового законодавства, спрямованих на покращання адміністрування платежів, створення більш рівних та

справедливих умов оподаткування, а також підвищення наповнюваності бюджету.

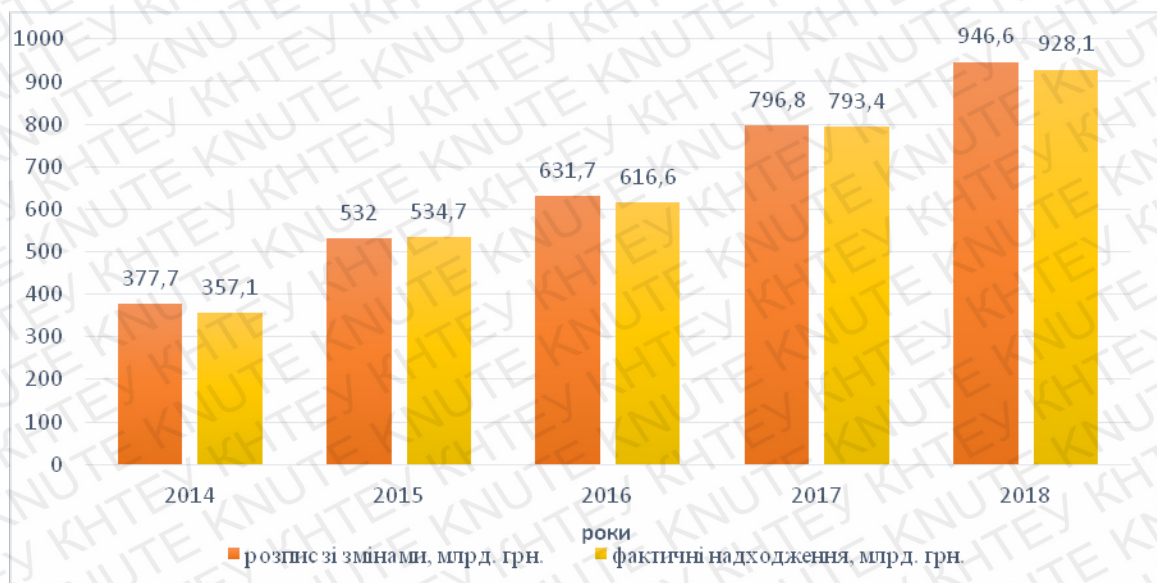

Рис. 2.2. Доходи Державного бюджету України за 2014-2018 рр. []

У 2018 році до державного бюджету (загального та спеціального фондів разом) надійшло 928,1 млрд грн доходів, що становить 98,1 % річних планових показників. У порівнянні з 2017 роком надійшло доходів на 134,7 млрд. грн. більше або на 17 %. Зокрема: до загального фонду державного бюджету надійшло 833,6 млрд грн, що становить 98,9 % річних планових показників. У порівнянні з 2017 роком надійшло доходів на 135,2 млрд грн більше або на 19,4 %; до спеціального фонду державного бюджету (з урахуванням власних надходжень бюджетних установ) надійшло 94,5 млрд грн, що становить 91,1 % річних планових показників. За результатами 2018 року до Державного бюджету України надійшло 793,4 млрд грн., у т.ч. доходів – 787,4 млрд грн., трансфертів з місцевих бюджетів – 5967,7 млн. гривень. У порівнянні з 2017 роком надійшло доходів на 0,5

млрд грн. менше або на 0,5 %. У 2017 році проти 2016 року надходження до Державного бюджету України зросли на 177,1 млрд. грн., або на 28,8 %. Та фактичні надходження 2017 року становили 102,9 % річного показника, затвердженого Верховною Радою України, зі змінами, або 99,6 % річного розпису з урахуванням змін.

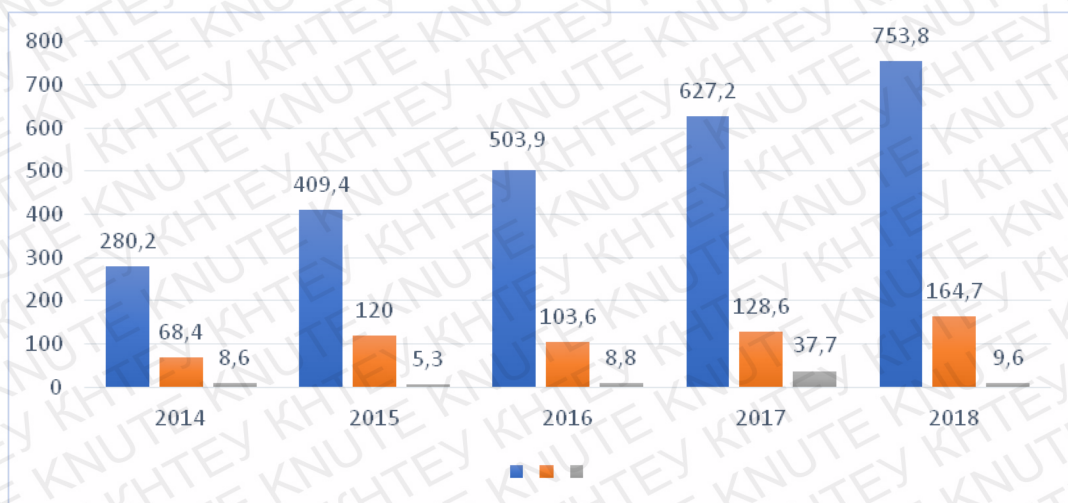

Рис.2.3. Надходження до Державного бюджету України за 2014-2018 рр.

Виконання дохідної частини бюджету у 2018 році здійснювалось в умовах дії змін, внесених до податкового законодавства, спрямованих на покращання адміністрування платежів, створення більш рівних та справедливих умов оподаткування, а також підвищення наповнюваності бюджету. Виконання дохідної частини бюджету у 2017 році здійснювалось в умовах дії змін, внесених до податкового законодавства, спрямованих на покращання адміністрування платежів, створення більш рівних та справедливих умов оподаткування, а також підвищення наповнюваності бюджету.

За результатами 2017 року до Державного бюджету України надійшло 793441,9 млн. грн., у т.ч. доходів – 787474,1 млн.грн., трансфертів з

місцевих бюджетів – 5967,7 млн. грн., що на 177158,6 млн. грн., або на 28,8 % більше 2016р., а в 2016р. ці показники склали 616283,2 млн. грн., у т.ч. доходів – 612111,6 млн. грн., трансфертів з місцевих бюджетів – 4171,6 млн. грн., у 2015 року надходження до Державного бюджету України зросли на 81588,4 млн. грн., або на 15,3 %. Виконання державного бюджету у період 2013 - 2019 роках наведено в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Виконання державного бюджету України з 2013 по 2019 рр. (млн. грн.)

Рік	Доходи		Видатки		Кредитування		Сальдо	
	% ВВП		% ВВП		% ВВП		(дефіцит бюджету)	% ВВП
2013	339180,3	23.31	403403,2	27.73	484,7	0.03	-64707,6	-4.45%
2014	357084,2	22.79	430217,8	27.46	4919,3	0.31	-78052,8	-4.98%
2015	534694,8	27.01	576911,4	29.14	2950,9	0.15	-45167,5	-2.28%
2016	616274,8	25.86	684743,4	28.73	1661,6	0.07	-70130,2	-2.94%
2017	793265,0	26.59	839243,7	28.13	1870,9	0.06	-47849,6	-1.60%
2018	928108,3	26.08	985842,0	27.70	1514,3	0.04	-59247,9	-1.66%

У структурі доходів Державного бюджету України у 2018 році ПДВ із ввезених на територію України товарів становить 295,4 млрд грн або 31,8 % від загального обсягу надходжень, ПДВ із вироблених в Україні товарів (робіт, послуг) (без бюджетного відшкодування) – 210,8 млрд грн або 22,7 %, акцизний податок із вироблених в Україні та ввезених в Україну товарів – 118,9 млрд грн або 12,8 %, податок на прибуток підприємств – 96,9 млрд грн або 10,4 %, податок та збір на доходи фізичних осіб – 91,8 млрд грн або 9,9 %. До актуальних економічних проблем розвитку держави належать проблеми контролю за витрачанням бюджетних коштів. Основними напрямками аналізу визначеної проблеми мають бути: динаміка та структура

видатків державного; контроль витрачання бюджетних коштів; заходи щодо усунення порушень фінансового законодавства в частині використання бюджетних коштів. Видатків державного бюджету у 2018 році проведено у сумі 985,8 млрд грн, що становить 95,3 % річних планових призначень (рис. 2.4).

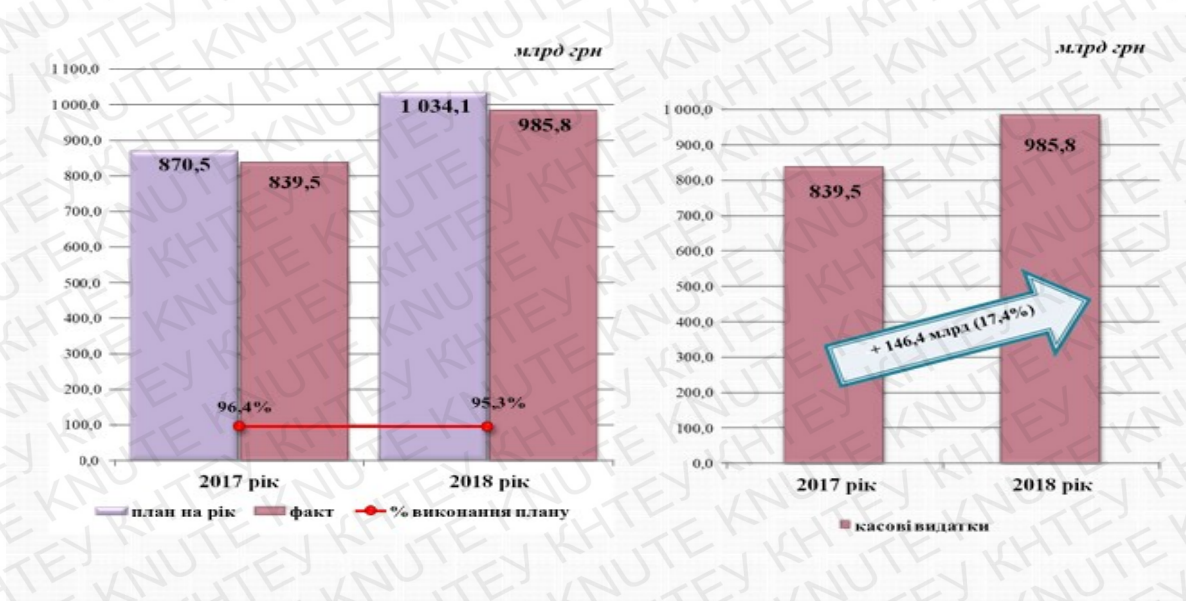

Рис. 2.4. Видатки державного бюджету

У 2018 році у порівнянні із 2017 роком проведено видатків більше на 146,4 млрд грн або на 17,4 %, зокрема: касові видатки загального фонду проведено у сумі 884,2 млрд грн, або 97,6% річних планових призначень. У порівнянні із 2017 роком проведено видатків більше на 126,6 млрд грн, або на 16,7 % ; касові видатки спеціального фонду проведено у сумі 101,7 млрд грн, або 79,3 % річних планових призначень. У порівнянні із 2017 роком проведено видатків більше на 19,7 млрд грн, або на 24,1 %. За функціональною класифікацією касових видатків державного бюджету у 2018 році найбільшу питому вагу становлять (рис. 2.8): видатки на міжбюджетні трансферти (30,3 % або 298,9 млрд грн); соціальний захист та соціальне забезпечення (16,6 % або 163,9

млрд грн);- обслуговування боргу (11,7 % або 115,4 млрд грн);

громадський порядок, безпека (11,9 % або 116,9 млрд грн).

млрд грн

Загальна сума видатків – 496,1 млрд грн, з них:

Загальна сума видатків – 570,6 млрд грн, з них:

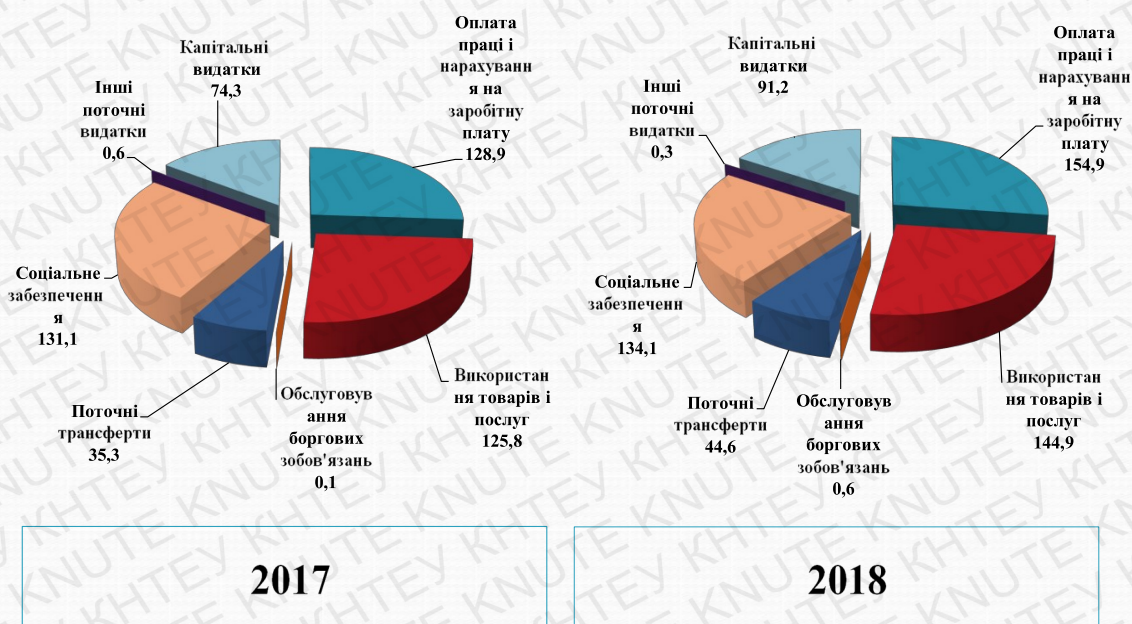

Рис. 2.5. Видатки бюджетів за економічною класифікацією

У структурі касових видатків бюджетів за економічною класифікацією у 2018 році найбільші частки припадають на: оплату праці і нарахування на заробітну плату (154,9 млрд грн або 27,1 %); використання товарів і послуг (144,9 млрд грн або 25,4 %); соціальне забезпечення (пенсій, допомоги та стипендії) (134,1 млрд грн або 23,5 %); капітальні видатки (91,2 млрд грн або 16,0 %) (рис. 2.5).

У структурі касових видатків бюджетів за економічною класифікацією у 2018 році найбільші частки припадають на: оплату праці і нарахування на заробітну плату (154,9 млрд грн або 27,1 %); використання товарів і послуг (144,9 млрд грн або 25,4 %); соціальне забезпечення (пенсій, допомоги та стипендії) (134,1 млрд грн або 23,5 %); капітальні видатки (91,2 млрд грн або 16,0 %) (рис. 2.5).

За результатами проведеного дослідження досвіду функціонування бюджетного процесу в Україні встановлено, що за часи незалежності країни вжито дієвих заходів щодо удосконалення бюджетного процесу, зокрема запроваджено програмно-цільовий метод планування бюджетних видатків, започатковано середньострокове бюджетне прогнозування та стратегічне планування на рівні міністерств. Здійснюються заходи з їх удосконалення, поглиблення та подальшого розвитку функціонування у бюджетному процесі, в тому числі шляхом запровадження трирічної бюджетної декларації на основі системи державного планування та прогнозування.

2.2. Аналіз ефективності здійснення фінансового контролю

Ефективність ДФК у бюджетній сфері - складна економічна категорія. Вона характеризується певними критеріями і залежить від багатьох показників і факторів. Зазвичай, коли розглядають питання про ефективність управлінської діяльності при використанні бюджетних коштів, перш за все мають на увазі відповідність мети, що досягнута тій, що намічена. Держава має досягти поставленої мети за найменших фінансових, матеріальних, трудових, часових витрат. При цьому узгодженість результатів з метою завжди враховує дві функції: коригуючу, яка полягає в удосконаленні дій уповноважених державних структур у процесі складання, затвердження та виконання бюджету; мотивуючу, що передбачає врахування інформації про ефективність даної дії при прийнятті рішення в подальшому і базується на можливості вибору серед кількох альтернатив.

Оскільки, головними завданнями органу державного фінансового контролю є: здійснення державного фінансового контролю за

використанням і збереженням державних фінансових ресурсів, необоротних та інших активів, правильністю визначення потреби в бюджетних коштах та взяттям зобов'язань, ефективним використанням коштів і майна, станом і достовірністю бухгалтерського обліку і фінансової звітності у міністерствах та інших органах виконавчої влади, державних фондах, фондах загальнообов'язкового державного соціального страхування, бюджетних установах і суб'єктах господарювання державного сектору економіки, а також на підприємствах, в установах та організаціях, які отримують (отримували у періоді, який перевіряється) кошти з бюджетів усіх рівнів, державних фондів та фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування або використовують (використовували у періоді, який перевіряється) державне чи комунальне майно, за дотриманням бюджетного законодавства, дотриманням законодавства про державні закупівлі, діяльністю суб'єктів господарської діяльності незалежно від форми власності, які не віднесені законодавством до підконтрольних установ, за судовим рішенням, ухваленим у кримінальному провадженні.

Основним завданням у діяльності органів Державної аудиторської служби України упродовж 2018 року, як і у попередні роки, була реалізація державної політики у сфері державного фінансового контролю та здійснення відповідних заходів, спрямованих на забезпечення ефективного, законного, цільового, результативного використання та збереження державних фінансових ресурсів, необоротних та інших активів, досягнення економії бюджетних коштів.

Загалом у звітному році здійснено понад 1,6 тисяч ревізій та перевірок, за результатами яких: охоплено контролем понад 386,2 млрд грн фінансових та матеріальних ресурсів; виявлено порушень фінансово-бюджетного законодавства, що призвели до втрат фінансових та

матеріальних ресурсів, на загальну суму понад 2,2 млрд грн, а саме: недоотримано фінансових ресурсів – на 955,0 млн грн; встановлено незаконних, нецільових витрат та недостач – на майже 1,3 млрд грн; забезпечено відшкодування втрат загалом на суму 960,3 млн грн (або 42,7 % з виявлених), а саме: надійшло недоотриманих ресурсів – понад 286,0 млн грн; відшкодовано та поновлено незаконних, нецільових витрат та недостач – на 674,3 млн грн; направлено майже 1,7 тис. інформацій для прийняття управлінських рішень.

Загалом за результатами діяльності органів державного фінансового контролю за 2018 рік: було проконтрольовано та досліджено 1072,4 млрд грн фінансових та матеріальних ресурсів держави; виявлено втрат фінансових та матеріальних ресурсів на суму 2,6 млрд гривень, з яких відшкодовано майже 1,0 млрд гривень; встановлено фактів неефективного використання коштів і майна на 15,5 млрд гривень; попереджено порушень та недоліків на 21,8 млрд гривень.

Внаслідок застосування дієвих заходів щодо відшкодування та повернення завданих державі втрат за підсумками 2018 року загальна ефективність роботи органів державного фінансового контролю в частині співвідношення обсягів відшкодованих втрат бюджетних коштів порівняно з видатками на їх утримання становила 129,2 %.

Контролем охоплено найважливіші для суспільства сфери: оборона, освіта і наука, охорона здоров'я і соціальний захист населення, житлово-комунальне господарство, паливно-енергетичний та агропромисловий комплекси, інфраструктура і транспорт тощо. При цьому теми, за якими проводилися заходи контролю, визначалися з урахуванням їх актуальності, соціального значення, обсягів коштів державного та місцевих бюджетів,

спрямованих на фінансування бюджетних програм, а також з урахуванням потенційних ризиків допущення фінансових порушень.

Найбільш розповсюдженими фінансовими порушеннями, наслідком яких стали втрати ресурсів (недоотримані доходи, незаконні, нецільові витрати та недостачі), були: реалізація суб'єктами господарювання товарів, робіт чи послуг (крім користування, оренди) безоплатно або за заниженими цінами – понад 533,4 млн грн; списання коштів на видатки/витрати без отримання товарів, робіт чи послуг або в обсягах, вищих від їх фактичної вартості – майже 445,3 млн грн; незаконні витрати внаслідок оплати завищеної вартості виконаних робіт та/або наданих послуг, а також завищення кількості чи вартості придбаних товарів – понад 321,9 млн грн; ненарахування і неперерахування (неповне перерахування) надходжень до загального та спеціального фондів бюджету (крім спецфонду бюджетних установ) – 249,0 млн грн; проведення незаконних (зайвих) виплат заробітної плати – понад

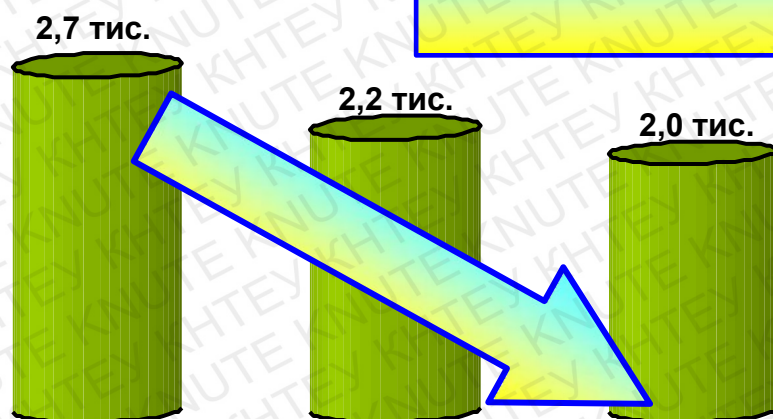
110,9 млн грн; втрата доходів через списання дебіторської заборгованості – майже 64,1 млн грн; покриття за рахунок загального фонду кошторису витрат спеціального фонду (без відновлення касових видатків загального фонду) – майже 61,0 млн грн; незаконні виплати фізичним особам компенсацій, допомог, пільг та субсидій, пенсій, стипендій, у тому числі які не мали права на їх отримання або у завищених розмірах, – близько 59,9 млн грн; безпідставне покриття витрат фізичних або юридичних осіб, в тому числі за відсутності в обліку дебіторської заборгованості – понад 49,0 млн грн.; нецільові витрати – 48,3 млн грн; недостачі коштів та матеріальних цінностей – понад 47,8 млн грн; недоотримання належних надходжень за майно, надане у користування, оренду – понад 47,8 млн грн; понаднормове списання з обліку матеріальних

цінностей, що відсутні в наявності – 37,9 млн грн; сплата внесків до державних цільових фондів за незаконно виплаченою заробітною платою або за завищеною ставкою збору – майже 35,1 млн грн; зайве виділення (отримання) бюджетних коштів юридичним особам, одержувачам внаслідок завищення відповідних розрахунків або які не мали права на їх отримання – понад 14,2 млн грн; незаконне відчуження майна – майже 13,5 млн грн; здійснення за рахунок бюджету одного рівня видатків, які відповідно до бюджетного законодавства мають здійснюватись з бюджету іншого рівня – понад 11,4 млн грн; ліквідація (знищення, розбирання) майна, проведена всупереч законодавству – майже 10,8 млн грн; реалізація за заниженою вартістю або безоплатно послуг (крім адміністративних), які надаються на платній основі – понад 10,6 млн грн тощо.

Задля забезпечення дієвості, результативності та ефективності заходів державного фінансового контролю органами Держаудитслужби вжито комплексних заходів, зокрема:

1) з метою мінімізації впливу на діяльність підконтрольних об'єктів, водночас враховуючи найвагоміші можливі фінансові ризики зловживань з фінансово-бюджетними ресурсами, триває тенденція до зменшення кількості проведених заходів державного фінансового контролю – з 2,7 тисяч у 2016 році до майже 2,0 тисяч у 2018 році, тобто у 1,3 раза (Рис. 1);

Мінімізація впливу та зменшення загальної кількості заходів державного фінансового контролю

2016 рік

2017 рік

2018 рік

Рис. 2.6. Кількість проведених заходів державного фінансового контролю

2) в умовах реформування системи державного фінансового контролю та, відповідно, акцентування основної уваги на попередженні та недопущенні порушень у фінансовій сфері продовжується зростання частки аудитів у загальній кількості заходів контролю (Рис. 2.6);

Зростання частки аудитів з 4,6% до 19,2%

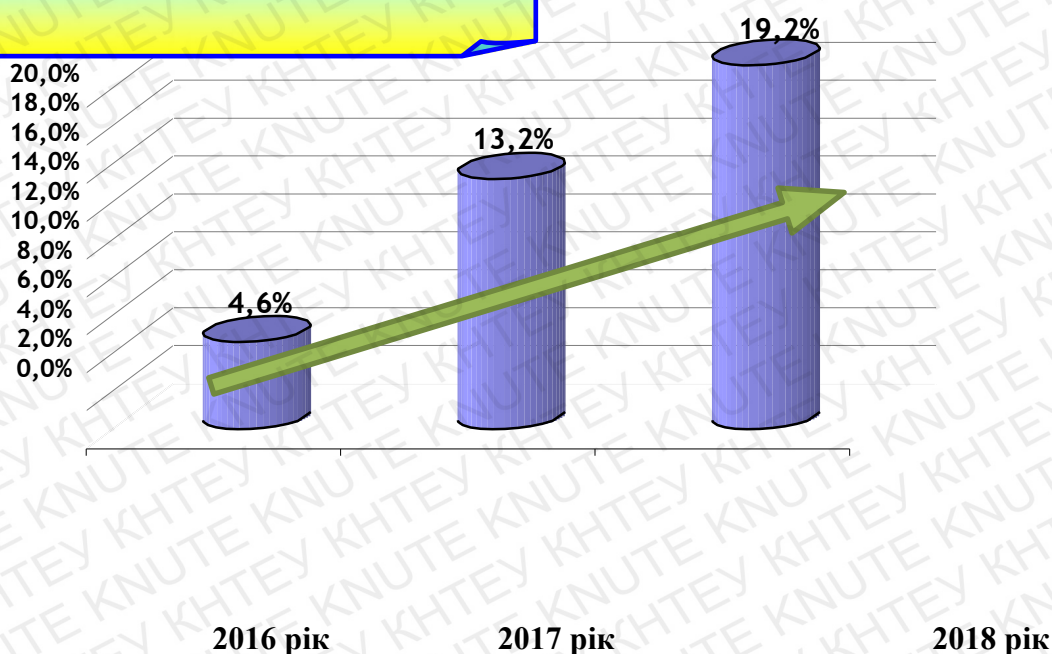

Рис. 2. 7 Частка проведеного аудиту за 2016-2018 рр.

- 3) водночас кількісне значення таких заходів контролю (аудитів) збільшилось втричі ;
- 4) у розрахунку на 1 перевірений об'єкт обсяг охоплених контролем (ревізіями та перевітками) фінансових та матеріальних ресурсів у 2018 році

становив понад 254,1 млн грн, що на 8% перевищує відповідний показник 2017 року ;

5) результативність ревізій та перевірок зросла майже на 16%: якщо за 2017 рік обсяг виявлених такими заходами втрат ресурсів у середньому на один перевірений об'єкт становив понад 1,2 млн грн, то за 2018 рік – майже 1,5 млн грн ;

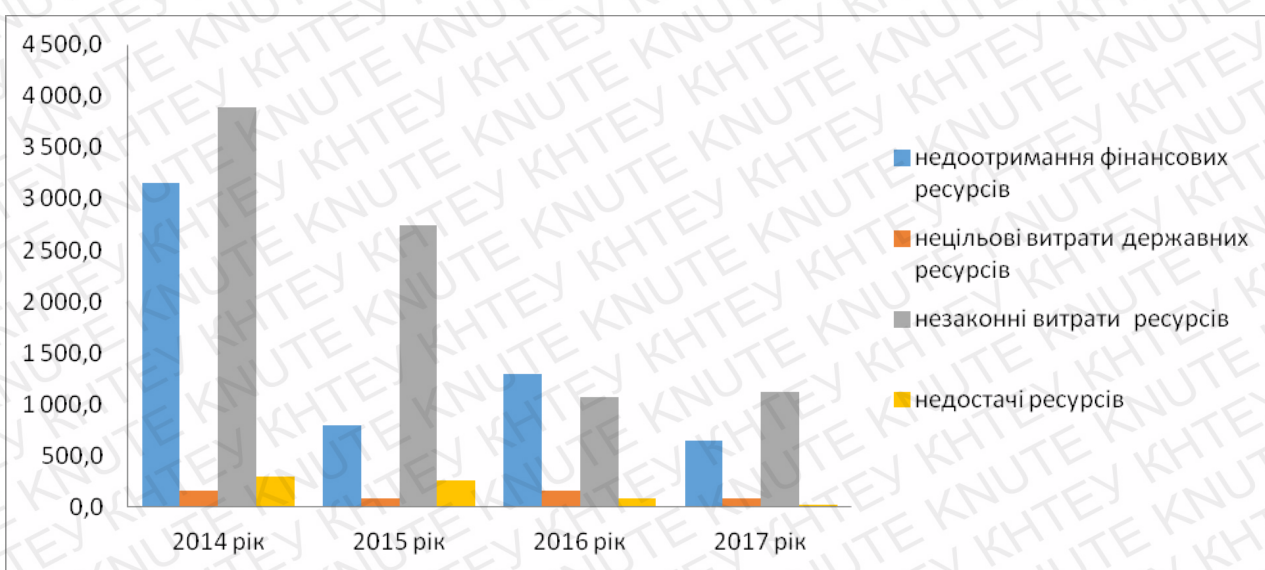
6) проводиться комплексна та системна робота, спрямована на відшкодування втрат фінансових і матеріальних ресурсів держави, установлених за результатами ревізій та перевірок ;

7) під час проведення державних фінансових аудитів у 2018 році охоплено дослідженням загалом 679,5 млрд грн фінансових та матеріальних ресурсів, а відповідно на один такий контрольний захід в середньому припадає понад 1,7 млрд грн. ;

8) досягнуто суттєвої комплексності результатів державних фінансових аудитів – виявлено порушень та недоліків (в частині упущених вигод, неотриманих доходів, непродуктивних/зайвих витрат) в обсязі 15,9 млрд грн, при цьому упереджено потенційних втрат через неефективні управлінські дії чи рішення керівників об'єктів аудиту та/або їх органу управління на 463,0 млн грн .

Протягом 2017 року органами Держаудитслужби проведено загалом майже 1,8 тис. контрольних заходів на понад 2,4 тис. підприємствах, в установах та організаціях, що на 900 контрольних заходів менше ніж у 2016 р. проведені контрольні заходи засвідчили, що і надалі залишається досить розповсюдженою негативна практика використання державних ресурсів з порушеннями законодавства. У 2017 р. охоплено контролем понад 428,6 млрд. грн. фінансових та матеріальних ресурсів; виявлено порушень фінансово-бюджетного законодавства, що призвели до втрат фінансових та

матеріальних ресурсів, на загальну суму майже 2,3 млрд. грн., а саме: недоотримано фінансових ресурсів – на 642,9 млн. грн. та незаконні, нецільові витрати та недостачі – на 1,6 млрд. грн. (рис.2.10); забезпечено відшкодування втрат загалом на суму 788,0 млн. грн.(або 34,5 % з виявлених), а саме: надійшло недоотриманих ресурсів – на 225,2 млн. грн. та відшкодовано та поновлено незаконних, нецільових витрат та недостач – на 562,8 млн. грн.; направлено понад 2,0 тисячі інформацій для прийняття управлінських рішень.

Складено автором за джерелом [50]

Рис. 2.8. Обсяги порушень, виявлених органами Держаудитслужби протягом 2014-2017р.р

З рисунка 2.8. можна побачити, що протягом 2014-2017 років серед найбільших обсягів порушень, що призвели втрат ресурсів є незаконні витрати ресурсів, які в 2014 р. склали найбільшу питому вагу і становили 3888, млн. грн. а найменшу – у 2016 р. 1071млн.грн. Недостачі фінансових ресурсів та нецільові витрати державних ресурсів традиційно складають найменшу питому вагу.

Задля забезпечення дієвості, результативності та ефективності заходів державного фінансового контролю в умовах реформування органами Держаудитслужби вжито комплексних заходів, зокрема: з метою мінімізації впливу на діяльність суб'єктів господарювання, водночас враховуючи найвагоміші можливі фінансові ризики зловживань з фінансово-бюджетними ресурсами, триває тенденція щодо зменшення кількості проведених заходів державного фінансового контролю – з понад 4 тисяч у 2015 р. до 2,2 тисяч у 2017 р., тобто у 1,8 рази (у 2016 р. цей показник склав 2,7 тис. заходів); в умовах зміщення пріоритетів діяльності органів державного фінансового контролю на попередження порушень у фінансовій сфері забезпечено зростання частки аудитів з 10,3% до 13,2% у загальній кількості заходів державного фінансового контролю; у розрахунку на 1 перевірений об'єкт обсяг охоплених контролем фінансових та матеріальних ресурсів у 2017 р. становив 235,9 млн. грн., що у 1,2 раза перевищує відповідний показник 2016 року, а протягом 2013 – 2015 років органами Держаудитслужби (Держфінінспекції) щороку охоплювалось контролем в середньому 826,5 млрд. грн. фінансових та матеріальних ресурсів (Додаток 3).

Внаслідок застосування дієвих заходів щодо відшкодування та повернення завданих державі втрат за підсумками 2018 року загальна ефективність роботи органів державного фінансового контролю в частині співвідношення обсягів відшкодованих втрат бюджетних коштів порівняно з видатками на їх утримання становила 129,2 %.

В рамках здійснення системного контролю за усуненням виявлених заходами державного фінансового контролю недоліків і порушень, повнотою виконання вимог органів Держаудитслужби в частині відшкодування виявлених втрат та забезпечення персональної відповідальності посадових осіб за порушення фінансово-бюджетної дисципліни у 2018 році:

- подано 937 висновків та пропозицій щодо застосування фінансових санкцій до порушників фінансово - бюджетної дисципліни, з яких у 92 випадках призупинено бюджетні асигнування, у 680 – зупинено операції з бюджетними коштами, в 11 випадках прийнято вимог про повернення використаних не за цільовим призначенням сум субвенцій та коштів, наданих одержувачам бюджетних коштів, на 2,8 млн грн, а також 57 об'єктам контролю – розпорядникам бюджетних коштів зменшено бюджетні призначення/асигнування на загальну суму 11,8 млн грн;

- до правоохоронних органів передано 889 матеріалів ревізій та перевірок, своєю чергою правоохоронними органами за матеріалами проведених заходів державного фінансового контролю розпочато 523 досудових розслідування, долучено до кримінальних проваджень 453 матеріали таких заходів та вручено 261 письмове повідомлення про підозру у вчиненні кримінального правопорушення;

- реалізуючи право на звернення до суду в інтересах держави, пред'явлено 38 позовів щодо відшкодування втрат фінансових і

матеріальних ресурсів на загальну суму 8,4 млн грн, а також ініційовано 374 цивільні позови перед органами прокуратури, об'єктом контролю або його органом управління, іншим державним органом;

- до Державної служби фінансового моніторингу направлено 109 інформацій про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, на суму майже 3,3 млрд грн;

- за порушення фінансово-бюджетної дисципліни до адміністративної відповідальності притягнуто 3,4 тис. посадових осіб, а загальна сума накладених адміністративних стягнень становила майже 1,2 млн грн;

- до дисциплінарної відповідальності притягнуто 569 посадових осіб, з яких 68 – звільнено із займаних посад, до матеріальної – 339 осіб;

- за результатами ревізій та перевірок, якими виявлені порушення чинного законодавства, а також за результатами державних фінансових аудитів керівниками центральних і місцевих органів влади, підприємств, установ та організацій прийнято майже 1,9 тис. управлінських рішень.

Висновки до розділу 2

Отже, аналіз сучасної системи державного фінансового контролю дозволяє зробити висновок про те, що спроби оцінки ефективності використання бюджетних ресурсів носять фрагментарний характер. Це зумовлено складними умовами в економіці країни і процесами бюджетного регулювання. Дані труднощі пов'язані з тим, що поки пріоритетними є не оцінки ефективності витрачання засобів, а процеси розподілу ресурсів, реальності доведення їх до споживачів, недопущення процесів їх розкрадання і кримінального використання. Так за результатами діяльності органів державного фінансового контролю за 2018 рік: проконтрольовано та досліджено 1072,4 млрд.грн. фінансових та матеріальних ресурсів держави; виявлено втрат фінансових та матеріальних ресурсів на суму 2,6 млрд. грн., з яких відшкодовано майже 1,0 млрд. грн.; встановлено фактів неефективного використання коштів і майна на 15,5 млрд. грн.; попереджено порушень та недоліків на 21,8 млрд. грн.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ РЕФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

3.1. Проблеми підвищення ефективності здійснення державного фінансового контролю в Україні

Центральне місце серед усіх проблем, пов'язаних зі здійсненням державного контролю, посідає проблема ефективності, оскільки її необхідно розглядати в контексті ефективності використання бюджетних коштів і державної власності, а також ефективності державного фінансового контролю.

Підвищення ефективності бюджетної політики держави та використання бюджетних коштів і державної власності, покликане необхідністю створення нової системи державного фінансового контролю – найважливішого важелю побудови конкурентоспроможної національної економіки.

Забезпечення ефективного та економного використання державних коштів вимагає механізмів санкцій та стимулів, відповідно, за неефективне та ефективне використання бюджетних ресурсів, запровадження системи їх вимірювання та кошторису, що має бути відображено у Бюджетному кодексі України, у Законі про Рахункову палату України та інші нормативно-правові акти. Правове нерегулювання цього питання негативно впливає на організацію бюджетного процесу, суттєво обмежує можливість підвищення ефективності формування та витрачання державних коштів. Це призводить до відсутності стимулів та інтересу до ефективного використання бюджетних коштів органами виконавчої влади, а Рахунковою

палатою можливості належно перевірити ефективність їх використання [44].

Ефективна система управління державним фінансовим контролем є основою для підвищення ефективності фінансового контролю в цілому та ефективності бюджетів (доходів і витрат) на всіх рівнях бюджетної системи.

Таким чином, кінцевий результат, тобто сукупність об'єктивних наслідків фінансового контролю, є головним критерієм визначення його ефективності.

Отримання даних про такий результат вимагає знання конкретного змісту діяльності контролюючого органу, реакції на його дію суб'єктом контролю, змін, які відбуваються під впливом контролю в управлінській діяльності [44].

Однак результати фінансового контролю будуть недостовірними, якщо не буде враховані витрати, які супроводжують його: тривалість перевірок, кількість осіб, які беруть участь у ревізіях, різні витрати (транспорт, відрядження) на місці і так далі. Витрати на моніторинг можуть бути більшими або меншими і тому порівнянні з його результатами. Ступінь ефективності контролю тим вище, чим менше зусиль і коштів витрачається на досягнення позитивного результату.

У зв'язку з цим одним із критеріїв ефективності фінансового контролю є його ефективність. Таким чином, критерії ефективності фінансового контролю – ефективність та економічність - дозволяють говорити про це лише в загальній формі. Розробка та використання стійких, послідовних орієнтирів допомагають оцінити практичні результати фінансового контролю. Якщо критерії досягнення мети контролю мають загальний характер, то показники характеризуються розкриттям внутрішнього змісту контрольної роботи, частин, що складають позитивний результат, що дає можливість оцінити якість контроль. Показники відіграють подвійну роль: з

одного боку вони вказують на рівень роботи контролюючого органу і є основною оцінкою його роботи, а з іншого - допомагають виявити та усунути порушення в контрольованому суб'єкті. Показники завжди повинні включати кількісну оцінку роботи, що проводиться наглядовим органом.

Ефективність контролю не може вимірюватися лише кількістю проведених перевірок, охоплених контролем об'єктів, кількістю прийнятих за матеріалами перевірок рішень. Разом із тим це не означає, що такий показник зовсім не потрібно враховувати, оскільки він свідчить про систематичність контролю, завантаження контрольного органу, його активність та ініціативність.

Слід відзначити, що правильна оцінка результатів діяльності контролюючих органів пов'язана з виявленням та обліком таких показників, які характеризують витрати, що пов'язані зі здійсненням контролю. Вони містять кількість перевіряючих і кількість працівників органу, що перевіряється, які готують необхідні матеріали, витрачений ними та іншими час, повноту наданих відомостей тощо.

За всієї складності виділення критеріїв ефективності фінансового контролю в рамках загальної ефективності управлінської діяльності їх визначення все ж таки можливе під час використання таких методологічних підходів.

По-перше, слід чітко розрізняти види ефективності фінансового контролю. У працях окремих дослідників, по-перше, макроекономічна ефективність державного фінансового контролю та, по-друге, проміжна ефективність діяльності органів державного фінансового контролю.

За словами Шевченка Н. В., існують такі показники та характеристики критеріїв діяльності, які наведені в табл. 3.1 [81]:

Таблиця 3.1

Критерії ефективності системи фінансового контролю

№ п/п	Критерій	Характеристика	Основні показники
1	Результативності	Результат діяльності контролюючого органу	1)обсяг коштів використаних з порушенням законодавства 2) неефективно використаних 3)використаних не за цільовим призначенням
2	Дієвості	Активність діяльності контролюючого органу	1) кількість рішень(наказів, розпоряджень) 2)обсяг коштів, повернутих у бюджет 3) кількість відкритих кримінальних та адміністративних справ за економічні злочини
3	Економічності	Безпосередньо пов'язаний з обсягами кошторисного фінансування	1) обсяг фінансування контролюючого органу 2) обсяг коштів, витрачених на здійснення контролюючих органів
4	Інтенсивності	Продуктивність діяльності контролюючого органу	1) кількість контрольних заходів(на 1 інспектора чи на 1 інспекцію) 2) кількість перевірених об'єктів
5	Динамічності	Характеризує процес здійснення та результати контрольних заходів	1) рівень жорсткості контрольних заходів 2) рівень дієвості результатів контролю

Зокрема, макроефективність (в деяких дослідженнях трактується як економічна ефективність), є сумою ефектів, отриманих під фінансовим контролем, які можна класифікувати наступним чином:

- соціальний ефект;
- організаційний ефект;
- економічний ефект.

Тоді як проміжна ефективність діяльності органу державного фінансового контролю - це співвідношення економічних результатів від виявлених під час аудиту порушень (повернення коштів до державного

бюджету, сплата штрафних санкцій, повернення коштів на бюджетні рахунки підприємств тощо) та витрати на утримання органу державного фінансового контролю.

Слід також зазначити, що в Україні ДФК зазвичай проводиться у формі перевірок, хоча в Західній Європі це не є частою процедурою. Однак через обгрунтованість порушень відмовитися від перевірки неможливо.

Ефективність контролю означає ступінь, до якого він пристосований для вирішення певної проблеми або здатність контролювати її для вирішення певної проблеми.

Тому важливою умовою забезпечення ефекту функціонування органів державного фінансового контролю є спрямованість їх контрольних дій, тобто їх систематичність, оптимальність та збалансованість. У разі слабкості чи недостатньої внутрішньої самоорганізації спостерігається дисбаланс системи управління, часткове або повне переміщення одного напрямку керуючих дій з іншого, спотворення, і в кінцевому рахунку - неефективність контролю.

Враховуючи, що основними учасниками бюджетного процесу є бюджетні установи їх основними завданнями щодо оцінки законодавчого і цільового використання державних коштів і фінансових ресурсів мають бути: аналіз забезпечення виконання посадовими особами та колегіальними органами зазначених установ Закону України «Про Державний бюджет України», актів чинного законодавства з питань формування та ефективного використання державних бюджетних та позабюджетних коштів за цільовим призначенням; встановлення стану дотримання актів чинного законодавства при складанні кошторисів витрат, правильності і обгрунтованості кошторисних призначень, своєчасності і повноти їх виконання, дотримання

фінансової дисципліни, правильності відображення фінансових операцій у бухгалтерському обліку.

Державний фінансовий контроль не може бути ефективним, навіть якщо він не забезпечує неминуче покарання порушників фінансової дисципліни, відновлення порушених прав людини, держави чи суспільства, відшкодування їх шкоди і, нарешті, попередження порушень у майбутньому. Насправді органи Державної контрольно-ревізійної служби не мають права беззаперечно списати кошти з рахунку правопорушника у розмірі їх неналежного використання, а також примусово (через суд) стягнути збитки, заподіяні державі, якщо суб'єкт контролю не самостійно усуває наслідки порушень.

Таким чином, у процесі формування відповідних інституційних умов в Україні подальший розвиток державного фінансового контролю може стати важливим фактором ефективності бюджетних витрат та підвищення рівня ефективності бюджетного процесу.

3.2. Перспективи реформування системи державного фінансового контролю в Україні

Нинішня система державного фінансового контролю в Україні має низку проблем, які потребують негайного вирішення: організаційно-правові та методологічні, а також відсутність людських ресурсів.

Перш за все, це група проблем організаційного характеру, а саме: відсутність чіткого переліку органів, відповідальних за здійснення державного фінансового контролю в Україні, та їх повноважень. Але,

незважаючи на те, що Конституція України та чинні нормативно-правові акти частково регулюють повноваження та функції цих органів у сфері державного фінансового контролю, загальний рамковий правовий акт, який би визначав завдання конкретного виду контролю та моделі система контролюючих установ відповідно не має завдань на сьогодні.

Це призводить до дублювання та одночасності у роботі наглядових органів на різних рівнях, перевантаження деяких установ ревізіями та аудитами. Однак значна частина грошових потоків держави за своєю природою залишається неконтрольованою.

До другої групи належать юридичні питання. Так, чинне бюджетне та фінансове законодавство в Україні має багато прогалин та недоліків, що призводить до поширення шахрайства у сфері бюджетних коштів та державної власності.

Однією з причин таких правових колізій є недостатня участь контролюючих органів у процесі розробки нових та вдосконалення діючих нормативно-правових актів щодо державного фінансового контролю, формування, розподілу та використання бюджетних коштів, здійснення заходів щодо запобігання фінансовим порушенням.

Третю групу складають методичні проблеми. Однією з них є відсутність базової методології здійснення державного фінансового контролю (конкретних процедурних правил) та слабкість її теоретико-методологічних основ, що спричинює масштабні фінансові порушення в Україні.

Разом з тим, відсутність конкретних процедурних стандартів щодо здійснення державного фінансового контролю призводить до випадковості у підходах контролюючих органів до розгляду подібних правопорушень та визначення відповідальності за них.

Крім того, до цієї групи проблем слід віднести відсутність всебічного контролю, тобто дотримання попереднього, поточного та наступного контролю.

За результатами діагностики функціонування сучасної системи державного фінансового контролю в Україні виявлено, що на сьогодні державний фінансовий контроль в основному здійснюється контролюючими органами у формі перевірок та ревізій, і це практично не виконує профілактичну функцію. Адже органи державної фінансового контролю встановлюють факти правопорушення та вживають заходів щодо їх усунення. Таким чином, попереднє та поточне управління просто компенсуються. Поточна ситуація свідчить про те, що система державного фінансового контролю в Україні не забезпечує належного рівня виконання державою своїх повноважень в частині здійснення контролю за формуванням, розподілом та використанням державних коштів.

Такий стан речей призводить до збільшення кількості та обсягу фінансових правопорушень і, отже, до розкрадання державних коштів.

Для забезпечення рівномірного застосування норм чинного бюджетного законодавства України та поводження з бюджетними правопорушеннями доцільно було б долучити Державну аудиторську службу України як «центрального орган виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики в сфера державного фінансового контролю»[81], повноваження щодо делегування іншим органам цієї системи методичної допомоги щодо правильності поводження з правопорушеннями та визначення шляхів їх усунення на основі узагальнення та аналізу відповідної статистики порушень.

Отже, органам державного фінансового контролю в системі бюджетного регулювання є над чим працювати, зокрема, слід покращити

такі напрями роботи:

1. Ширша реалізація підходу, орієнтованого на ризик проведення дистанційного аудиту бюджетної ефективності, який спрямований на організацію фінансового контролю не за всіма об'єктами, а за найбільш ризикованими. Доцільно запровадити інтегральний показник ефективності бюджетних установ з метою проведення математичної оцінки ефективності їх діяльності.

2. Вирішення питання належної компенсації фінансових ресурсів за вчинені фінансові порушення, включаючи використання державних коштів.

3. Посилення персоналу органів фінансового контролю, розробка навчальних програм та програм сертифікації працівників за міжнародними зразками. У той же час необхідно підвищити етичний та моральний рівень та професійну кваліфікацію державних службовців, які працюють у бюджетній сфері.

4. Незалежність експерта є важливим фактором забезпечення ефективності внутрішнього фінансового контролю. Оцінюючи ефективність використання бюджетних коштів, він повинен мати можливість вказати ймовірний фінансовий вплив на стадії прийняття управлінського рішення.

5. Удосконалення матеріально-технічного та фінансового забезпечення функціонування системи державного фінансового контролю.

У той же час, зміна ринкових умов центру ваги в регулюванні поведінки, заснованої на заборонених нормах, до надання гарантованих державою можливостей суб'єктам господарювання взаємно реалізувати свої права, обов'язки та відповідальність викликає зміни в методах контролю і форми.

Основними параметрами елементів системи державного фінансового контролю залишаються законність, доцільність, ефективність та

оптимальність організаційної структури. Вони служать сукупністю численних, але менш важливих вимог до системи державного фінансового контролю (таких як раціональність, обгрунтованість, повнота, точність, своєчасність, які так чи інакше включені до вищезазначеного).

У той же час, для підпорядкування контрольно-ревізійної роботи єдиними правилами та нормами, необхідно терміново розробити та затвердити відповідно до законодавчої процедури відповідні стандарти державного фінансового контролю, які допоможуть створити ефективний механізм боротьба з правопорушеннями та зловживаннями у використанні бюджетних коштів, державних та комунальних фондів.

Висновки до розділу 3

Слід також зазначити, що державний фінансовий контроль повинен відповідати принципам, встановленим як вітчизняною практикою, так і визначеним Міжнародною організацією вищих органів фінансового контролю (INTOSAI) ще в 1977 році до Лімської декларації про керівні принципи фінансового контролю.

В сучасному економічному середовищі стають непотрібними суворі стандарти та обмежувальні інструкції, тому немає необхідності в постійному та всебічному моніторингу їх дотримання, контролю над усім.

Діюча система державного фінансового контролю в Україні має низку недоліків та проблем, які потребують негайного вирішення. Основними її завданнями є гармонізація законодавчої бази та стандартизація форм та методів контрольної діяльності, підвищення ефективності діяльності контролюючих органів, забезпечення їх відповідним персоналом, посилення контролю (включаючи попередній та поточний) над витрачанням державних ресурсів та використанням державного майна.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

За результатами проведеного дослідження досвіду функціонування бюджетного процесу в Україні встановлено, що за часи незалежності країни вжито дієвих заходів щодо удосконалення бюджетного процесу, зокрема запроваджено програмно-цільовий метод планування бюджетних видатків, започатковано середньострокове бюджетне прогнозування та стратегічне планування на рівні міністерств. Здійснюються заходи з їх удосконалення, поглиблення та подальшого розвитку функціонування у бюджетному процесі, на основі системи державного планування та прогнозування.

Встановлено, що з метою сприяння трансформаційних перетворень бюджетного процесу здійснюються заходи щодо розвитку системи бюджетного планування шляхом удосконалення форми бюджетного запиту в частині визначення конкретних стратегічних цілей розпорядника у реалізації державної політики у відповідній галузі, що дозволить встановити прямий зв'язок між пріоритетами державної політики, бюджетними асигнуваннями та досягнутими показниками результату органів влади. Вагомим кроком у розвитку бюджетного процесу та з метою підвищення прозорості та передбачуваності фіскальної політики є заплановане Міністерством фінансів України закріплення чітких бюджетних правил щодо випадків внесення змін до бюджету протягом року з 2017 року.

Аналіз сучасної системи державного фінансового контролю дозволяє зробити висновок про те, що спроби оцінки ефективності використання бюджетних ресурсів носять фрагментарний характер. Це зумовлено складними умовами в економіці країни і процесами бюджетного

регулювання. Дані труднощі пов'язані з тим, що поки пріоритетними є не оцінки ефективності витрачання засобів, а процеси розподілу ресурсів, реальності доведення їх до споживачів, недопущення процесів їх розкрадання і кримінального використання.

Сучасна система ДФК потребує створення єдиного інформаційного простору шляхом об'єднання тематичних та інших інформаційних масивів контрольних органів (передусім, з даними про результати їх контрольної діяльності).

Важливо також налагодити комунікації для оперативної передачі інформації органам влади та управління, всім зацікавленим структурам. Складниками системи комунікацій є переважно процедури взаємодії органів ДФК, координація їх діяльності, обмін інформацією з дотриманням установленого режиму використання, спільні вирішення питань, механізми взаємодії з органами державної влади та широким колом громадськості (включаючи процедури звітності). При цьому постає питання правового забезпечення надання інформації на магнітних носіях і каналами зв'язку, а також упровадження новітніх систем захисту даних. Сучасна система інформаційного забезпечення повинна охопити всі рівні управління ДФК і забезпечити прозорість у процесі здійснення контрольних заходів.

Проаналізувавши мету, завдання, пріоритетні напрями та основні механізми реалізації стратегії, можна передбачити такі результати від її впровадження: забезпечення в повному обсязі надходжень до бюджету податків, зборів та обов'язкових платежів; поліпшення стану фінансово-бюджетної дисципліни та підтримання його на належному рівні; зменшення кількості та обсягів фінансово-бюджетних порушень; удосконалення системи відповідальності учасників бюджетного процесу; посилення координаційної та спрямувальної ролі держави в системі фінансового

контролю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алієва В.Ш. Роль рахункової палати Туреччини в бюджетному процесі // Фінанси України. - 2001. - №6. - С. 68-71.
2. Аналіз чинної нормативної бази системи контролю за використанням публічних фінансів в Україні.- CENTREUA - [Електронний ресурс]. – Режим доступу:https://ces.org.ua/.../2018/.../PFC-Legislation-Analysis_ukr.
3. Асадов А.М. К вопросу о формировании системы органов финансового контроля в России / А.М. Асадов // Вестник ПУРГУ. – 2005. – № 8. – С. 56–66.
4. Білуха М. Функції фінансово-господарського контролю й аудиту у формуванні ринкових відносин / М. Білуха, Л. Зайцев // Бухгалтерський облік і аудит. – 1996. – № 9. – С. 6–10.
5. Благун І.Г. Фінанси: Навч. посіб. / І.Г. Благун, Р.С. Сорока, І.В. Слейко. – Львів: Магнолія. – 2007. – 326 с.
6. Бовсуновська Г.С. Розвиток ринку автотранспортного страхування України: дис. канд. екон. наук: 08.00.08 / Г.С. Бовсуновська; Дніпр.-й нац. ун-т ім. О. Гончара. – Дніпропетровськ. – 2015. – 222 с.
7. Бутинець Ф.Ф. Контроль і ревізія: підручник; за ред. проф. Ф.Ф.Бутинця. – [3-є вид., доп. і перероб.] / Ф.Ф. Бутинець, Н.Г. Виговська, Н.М. Малюга. – Житомир: ПП – «Рута», 2002. – 544 с.
8. Жила В.Г. Ревізія та аудит: навч. посібник / В.Г. Жила. – К.: МАУП, 1998. – 96с.
9. Бюджетний кодекс України від 09.07.2010 № 2478-VI [Електронний ресурс]: Офіційний сайт Верховної ради України. – Режим

доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2456-17&p=1282847394309931>.

10. Бюджетний кодекс України від 7.08.2010 р. № 2456-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.

11. Виговська Н. Державний фінансовий контроль у системі регулювання земельних відносин / Н. Виговська, О. Стеблянко // Галицький економічний вісник. – 2012. – № 4(37). – С. 104–111.

12. Владімірова Н.П. Сутність державного фінансового контролю / Н.П. Владімірова // Сучасні проблеми фінансового моніторингу: Збірник матеріалів IV Всеукраїнської науково-практичної конференції (10 квітня 2015 р.). – Х.: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, ТО Екс-клюдив. – 2015. – С. 40–44.

13. Грачева Е.Ю. Финансовый контроль: учеб. пособ. / Е.Ю. Грачева, П.П. Толстопятенко, Е.А. Рыжкова. – М.: Изд. дом —Камерон||, 2004. – С.272.

14. Гуцаленко Л.В. Формування економічної сутності державного фінансового контролю / Л.В. Гуцаленко, М.М. Коцупатрий // Збірник наукових праць Вінницького ДАУ. – 2008. – Вип. 36. – С. 300–305.

15. Головань М.М. Державний фінансовий контроль і його реформування / М.М. Головань // Фінанси України. – 2003. – № 9 – С. 133–140.

16. Даценко Г.В. Вдосконалення складових елементів державного фінансового контролю в Україні / Г.В. Даценко // Вісник ЧТЕІ. Економічні науки. – 2013. – № 2. – С. 254–257.

17. Даценко Г.В., Шпильова Д.В., Синиченко К.Г. Здійснення державного фінансового контролю в зарубіжних країнах // http://www.rusnauka.com/11_EISN_2010/Economics/64441.doc.htm

18. Дейнеко Є. В. Актуальні проблеми реформування системи державного фінансового контролю в Україні / Є. В. Дейнеко // Технологический аудит и резервы производства – № 4/2(6), 2012.
19. Доходи державного бюджету [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/income/>
20. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
21. Дікань Л. В. Система фінансового контролю в Україні: сучасний стан організації та перспективи розвитку: монографія / Л. В. Дікань, Ю. О. Голуб, Н. В. Синюгіна, Н. М. Шульга, Т. В. Мултанівська, Т. С. Воїнова; за заг. ред. к.е.н., проф. Дікань Л. В. - Харків: Вид. ХНЕУ, 2010. - 96 с.
22. Дікань Л. В. Фінансовий контроль: теорія та методологія. Монографія / Л. В. Дікань, Ю. О. Голуб, Н. В. Синюгіна. - Харків: Вид. ХНЕУ, 2009. - 92 с.
23. Дікань Л. В. Фінансовий контроль: теорія та методологія: монографія / Л. В. Дікань, Ю. О. Голуб, Н. В. Синюгіна. – Харків: Вид. ХНЕУ. – 2009. – 92 с.
24. Дмитренко Г. В. Модернізація державного фінансового контролю в Україні // Г. Дмитренко / Статистика України. – 2009. – № 3. – С. 118-123.
25. Дерій В. А. Поняття і значення економічного контролю для мінімізації витрат та максимізації доходів підприємств / В. А. Дерій // Бухгалтерський облік і аудит. – 2011. - № 2. – С. 48-56.
26. Дмитренко Г. В. Організація і здійснення державного контролю в Україні (фінансово-економічні аспекти). Дис. доктора наук з держ. управління: 25.00.02. // О. В. Дмитренко. – К.: 2010.
27. Дорош Н. І. Державний фінансовий контроль: зарубіжний досвід

і шляхи вдосконалення // Фінанси України. – 1998. - №1. – С.47 – 55.

28. Дрозд І.К. Єдність зовнішнього та внутрішнього контролю в системі фінансово-економічного контролю// Фінанси України. - 2006. - №3. - С.135–140.

29. Єрміїчук Н. Проблеми і перспективи розвитку державного фінансового контролю в системі бюджетного регулювання / Н. Єрміїчук // Трансформація національної моделі фінансово-кредитних відносин: виклики глобалізації та регіональні аспекти: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Ужгород, 23 листопада 2016 р.) – Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2016. – 395 с.

30. Жадан Т.А. Внутрішній контроль як економічна категорія: систематизація наукових підходів та уточнення змісту [Електронний ресурс] / Т.А. Жадан, С.О. Яценко // Глобальні та національні проблеми економіки. Електронне наукове фахове видання. – 2017. – № 16. – Режим доступу: <http://global-national.in.ua/issue-16-2017>

31. Жовніренко О.В. Фінансовий контроль діяльності сільськогосподарських підприємств. Дис. канд.екон.наук: 08.00.09. // О.В. Жовніренко. – К.: 2011.

32. Зарипов Р.Р. Финансово-правовые отношения и финансовый контроль / Р.Р. Зарипов // Вестник ЧГУ. Экономика. – 2015. – № 4 (20). – С. 85–88.

33. Звіти про стан розвитку державного внутрішнього фінансового контролю в Україні за 2014 – I півріччя 2016 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dkrs.gov.ua>

34. Ісаченко Ю.В., Костенко Т.А. Проблеми удосконалення системи державного фінансового контролю в Україні / Ю.В. Ісаченко, Т.А. Костенко // Глобальные проблемы экономики и финансов: тезисы докладов

VII Международной научно-практической конференции (Киев – Прага – Вена, 30 ноября 2016).

35. Калюга Є.В. Фінансово-господарський контроль у системі управління: Монографія / Є.В. Калюга. – К.: Ельга, Ніка-Центр. – 2002. – 360 с.

36. Калюга Є.В. Реформування економічного контролю в Україні (теорія і практика): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора ек. наук: 08.06.04./ Є.В. Калюга. – К., 2002. – С.34.

37. Карпов Е.С. Организационно-правовые основы государственного финансового контроля в зарубежных странах. // Вестник Владимирского юридического института. – 2007. - №3. – с. 216.

38. Ковалюк О.М. Роль контролю у фінансовому механізмі економіки // Фінанси України. – 2002. - №7. - С.151-155.

39. Коніна М.О. Основні проблеми та напрями удосконалення фінансового контролю та аудиту / М.О. Коніна, О. Кетінг // Економіка і управління в умовах глобалізації: матеріали IV міжнар. наук. – практич. інтернет-конф., 21 трав. 2015 р. – Кри- вий Ріг: [ДонНУЕТ]. – 2015. – С. 173–175.

40. Контроль у бюджетних установах: теорія та практика: монографія / Л.В. Дікань, О.В. Кожушко, Ю.О. Лядова та ін.; за заг. ред. канд. екон. наук, професора Л.В. Дікань. – Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця. – 2016. – 332 с.

41. Концепція розвитку державного внутрішнього фінансового контролю на період до 2017 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 травня 2005 р. № 158 [Електронний ресурс]: Офіційний сайт Верховної ради України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>

42. Концепція розвитку державного внутрішнього фінансового

контролю, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 травня 2005 р. № 158// <http://zakon1.rada.gov.ua>.

43. Косинський Р.В. Фінансовий контроль у системі державного управління господарськими процесами. Дис. канд. наук з держ. управління: 25.00.02. // Р.В. Косинський. – К.: 2011.

44. Леонтович С.П. Розвиток фінансового контролю за використанням бюджетних коштів в аграрному секторі економіки. Дис. канд. екон. наук: 08.00.08. // С.П. Леонтович. – К.: 2012.

45. Лисяк Л.В. Розвиток державного фінансового контролю в Україні / Л.В. Лисяк // Економічний вісник університету. – 2015. – Вип. 26(1). – С. 200–206.

46. Литвинчук Т.В. Методологічні засади сутності контролю як функції управління / Т.В. Литвинчук // Вісник Технологічного університету Поділля. – 2000. – № 2 (20). – С. 30–33.

47. Мамишев А.В. Характерні аспекти організації державного фінансового контролю за рубежом. // Фінансовий контроль. – 2003. - №11. – с. 126.

48. Микитюк І.С. Питання фінансово-госконтролю в Бюджетному кодексі України / І.С. Микитюк // Вісник КНТЕУ (Спецвипуск). – 2002. – № 6. – С. 12–14.

49. Овсянников Л.Н. Государственный финансовый контроль: учреждения и возможности / Л.Н. Овсянников // Финансы. – 2012. – № 6. – С. 53-56.

50. Офіційний сайт Державної аудиторської служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: dkrs.gov.ua/kru/uk/publish/article/131402

51. Пивовар Ю.І. Організаційно-правові засади взаємодії міліції і

органів фінансового контролю: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.07 / Ю.І. Пивовар; Київ. нац. ун-т внутр. справ. – К. – 2008. – 19 с.

52. Піхоцький В.Ф. Система державного фінансового контролю в Україні: концептуальні засади теорії та практики: монографія / В.Ф. Піхоцький. – Львів: Видавництво НУ «Львівська політехніка», 2014. – 336 с.

53. Про Державний бюджет України на 2018 рік [Електронний ресурс]: закон України [прийнято Верховною Радою України 07.12.2017 р. № 2246-VIII]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4282-17>

54. Порядок утворення структурних підрозділів внутрішнього аудиту та проведення такого аудиту в міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, їх територіальних органах та бюджетних установах, які належать до сфери управління міністерств, інших центральних органів виконавчої влади: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 вересня 2011р. № 1001 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1001-2011-п>

55. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні: Закон України від 16.01.2012 № 5463-VI (зі змінами і доп. від 12.12.17р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12>

56. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування системи державного фінансового контролю до 2020 року: Розпорядження Кабінету міністрів України від 10 травня 2018 р. № 310-р. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/310-2018-%D1%80>

57. Про затвердження середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року та плану пріоритетних дій Уряду на 2017 рік. Розпорядження Кабінету міністрів України від 3 квітня 2017 р. № 275-р-

[Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/publish/article/132885>

58. Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки. - Розпорядження Кабінету міністрів України від 8 лютого 2017 р. № 142-р- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/publish/article/131511>

59. Разумцев В.В. Фінансовий контроль цільового використання бюджетних коштів підприємствами вугільної галузі. Дис. канд.екон.наук: 08.00.08. // В.В. Разумцев. – Луганськ: 2009.

60. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції реформування місцевих бюджетів» від 23.05.2009 року № 308-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/308-2007>.

61. Річний звіт про виконання державного бюджету за 2018 рік [Електронний ресурс]:
Режим доступу: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/richnij-zvit-pro-vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu-ukrayini-za-2018-rik>

62. Светлова В.В. Сущность финансового контроля в современных условиях / В.В. Светлова // Вестник Московского университета МВД России. – 2014. – № 8. – С. 214–217.

63. Синюгіна Н.В. Зарубіжний досвід організації незалежного аудиту та його адаптація до національного середовища // Економіка розвитку. - 2010. - №4(56). - С.17-19.

64. Скаско О.І. Теорія, методологія та організація системи контролю в банках України. Дис. канд.екон.наук: 08.00.09. // О.І. Скаско. – Тернопіль.: 2014.

65. Слободяник Ю.Б. Державний аудит в Україні: теорія, методологія, організація: дис. доктора екон. наук: 08.00.09 / Ю.Б.

Слободяник; Одеський нац. екон. ун-т. – Одеса, 2014. – 589 с.

66. Соловйов С.М. Історія Росії з найдавніших часів. Книга 2, Том 3. / С.М. Соловйов // М.: Думка. – 1988. – 536 с.

67. Стефанюк І. Б. Державний фінансовий контроль: класифікаційні характеристики / І. Б. Стефанюк // Вісн. Київ. нац. торг.-екон. ун-ту. – 2011. – №4. С. 42-51 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vknteu_2011_4_6.

68. Стефанюк І. Б. Державний фінансовий контроль: проблеми ідентифікації й визначення системи / І. Б. Стефанюк // Фінанси України. – 2009. – № 11 (168). – С. 12-19 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2009_11_3.

69. Стефанюк І. Б. Методологічні засади функціонування системи державного внутрішнього фінансового контролю в Україні / І. Б. Стефанюк // Фінанси України. – 2011. – № 6. – С. 84-102 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2011_6_10.

70. Стефанюк І.Б. Державний фінансовий контроль підприємницької діяльності в Україні: Авторефер. Дис. канд. екон. наук. – К.: НДФІ при Міністерстві фінансів України, 2002.

71. Стефанюк І.Б. До якості контролю через оптимізацію його організації // І.Б. Стефанюк / Фінансовий контроль. – 2005. – № 5. – С. 35-38.

72. Стратегія застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 жовтня 2007 р. № 911-р. // Офіційний вісник України. – 2007. – № 82. – Ст. 3054 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/911-2007-%D1%80>.

73. Стратегія реформування системи управління державними фінансами на 2017-2021 рр. Електронний ресурс:

<http://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/PFM%20Strategy%20presentation.pdf>

74. Стратегія розвитку системи державного фінансового контролю, що здійснюється органами виконавчої влади, затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2003 р. № 1156 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 31. – Ст. 1613. – <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1156-2003-%D0%BF>.

75. Табенська Ю. В. Реалізація європейської моделі державного внутрішнього фінансового контролю в системі державного управління / Ю. В. Табенська // Універ. наук. зап. – 2013. – № 2. – С. 392-397 [Електронний ресурс]. – Режим доступу :http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Unzap_2013_2_61.pdf.

76. Пожар Т.О. Розвиток фінансово-бюджетного механізму державного фінансового контролю. Дис. канд.ekon.наук: 08.00.08. // Т.О. Пожар. – Суми: 2012.

77. Филон И.Л. Налоговый контроль как специфическое направление финансового контроля / И.Л. Филон // Финансы и кредит. – 2010. – № 8(392). – С. 36–43.

78. Хомутенко А.В. Система фінансового контролю за діяльністю небанківських неприбуткових фінансових установ України: монографія / А.В. Хому-тенко. – Одеса: Друк, 2009. – 188 с.

79. Усач Б.Ф. Контроль і ревізія: підруч. [3-тє вид., перероб. і доп.] / Б. Ф. Усач. – К.: Знання-Прес, 2001. – 253 с.

80. Чумакова И.Ю. Инновационные механизмы развития государственного финансового контроля в Украине [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <file:///C:/Users/Andron/Desktop/innovatsionnye-mehanizmu-razvitiya-gosudarstvennogo-finansovogo-kontrolya-v-ukraine.pdf>.

81. Шевченко Н.І., Куліченко В.О. Державний фінансовий контроль: сучасний стан, проблематика, напрямки реформування / Н.І.Шевченко, В.О.Куліченко // Електронне наукове фахове видання «Державне управління: удосконалення та розвиток» [Електронний ресурс] // Режим доступу <http://www.dy.nauka.com.ua/index.php?operation=1&iid=380>.
82. Шевчук О. А. Сутність системи державного фінансового контролю / О. А. Шевчук // Фінансовий простір. – 2015. – № 1. – С. 304-310 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://fp.cibs.ubs.edu.ua/files/1501/15soassd.pdf>.
83. Шевчук О. Державний фінансовий контроль: наукова парадигма / О. Шевчук // Вісн. Київ. нац. торг.-екон. ун-ту (КНТЕУ). – 2011. – № 1. – С. 41-50 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://visnik.knteu.kiev.ua/files/2011/01/4.pdf>.
84. Шевчук О.А. Державний фінансовий контроль в Україні: теорія, методологія, практика [Текст]: автореферат дис. д-ра екон. наук: 08.00.08 / О.А. Шевчук; Ун-т банківської справи Нац. банку України. – Київ. – 2014. – 44с.
85. Шохин С. О. Бюджетно – фінансовый контроль и аудит. Теория и практика применения в России / С. О. Шохин, Л. И. Воронина. – М.: Финансы и статистика, 1997. – 240 с.
86. Юргелевич С.В. Система державного фінансового контролю// Фінанси України. – 2002.- №4. - С.138-143.
87. Ярошевич Н.Б. Проблеми вдосконалення системи державного фінансового контролю в Україні // Н. Ярошевич / Науковий вісник НЛТУ. – 2010. – № 20. – С. 145-149.
88. Vigvari, A. 2006. A Possible Path to Implement Public Finance Reforms//Journal of Public Finance, Nr.2006/2.

89. [Электронний ресурс] // Режим доступу:
<http://www.treasury.gov.ua/>.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Тлумачення сутності поняття «контроль»

Автори	Визначення
1	2
М.Ю. Павлюк	Контроль – це елемент управління, є складним процесом, спрямованим на перевірку відповідності контрольованих об'єктів вимогам, встановленим параметрам
І.К. Дрозд В.О. Шевчук[3]	Контроль – виявлення відхилення між тим, що є (факт), і тим, що має бути (норма, закон)
В.Г. Жила[4]	Контроль – це процес, що забезпечує відповідність функціонування об'єкта управління прийнятими управлінськими рішеннями та спрямований на успішне досягнення поставлених цілей
В.А. Лушкін, В.Д. Понікаров, І.В. Ялдин, А.Є. Ачкасов	Контроль – це система спостереження та перевірки процесу функціонування та фактичного стану об'єкту управління з метою визначення обґрунтованості і ефективності прийняття управлінських рішень, інформування про ці явища керівних органів та усунення несприятливих ситуацій
Т.В. Литвинчук	Контроль – це форма зворотного зв'язку, за допомогою якої керуюча система одержує необхідну інформацію про дійсний стан керованого об'єкту та використання управлінських рішень
Ф.Ф. Бутинець, С.В. Бардаш, Н.М. Малюга та Н.І. Петренко[5]	Контроль – це систематичне спостереження і перевірка процесу функціонування відповідного об'єкту з метою встановлення його відхилень від заданих параметрів
Т.М. Білуха[6]	Контроль – це система нагляду та перевірки відповідності процесу функціонування об'єкту управління прийнятими управлінськими рішеннями, встановлення результатів управлінського впливу виявленням відхилень, допущених у процесі таких рішень
С.Ю. Лапицька	Контроль – це процес, що забезпечує відповідність функціонування керованого об'єкту прийнятими рішеннями, спрямований на успішні досягнення поставлених цілей

Б.Ф. Усач	Контроль – це повторне повернення до раніше розглянутого питання, означає перевірку виконання тих або інших господарських рішень з метою встановлення їх законності та економічної доцільності
М.С. Пушкар	Контроль – це заключний етап управлінської діяльності, що дозволяє співставити досягнені результати із запланованими
В.О. Шевчук[4]	Контроль – це протистояння, яке висувається проти тверджень, що знаходяться в документах
Енциклопедичний словник бізнесмена	Контроль – це замір та аналіз результатів виконання стратегічних планів, планів маркетингу і прийняття заходів, що їх коригують

ДОДАТОК Б

Основні підходи до визначення сутності поняття «фінансовий контроль»

Автори	Визначення
1	2
1. Фінансовий контроль як вид фінансової діяльності держави	
Шевчук О.А. [53]	Фінансовий контроль - це різновид контролю, пов'язаного з фінансовою діяльністю держави, підприємства, організації тощо
Чернявська Л. В. [51]	Фінансовий контроль - це один із видів фінансової діяльності держави з перевірки суб'єктів господарювання всіх форм власності шляхом застосування встановлених чинним законодавством методів контрольної діяльності для виявлення недоліків у фінансовій звітності підприємств, установ, організацій в процесі створення, розподілу, використання грошових фондів.
2. Фінансовий контроль як функція управління	
Ткачук Н.М. [47]	Фінансовий контроль є складною, багатоаспектною категорією, який, з одного боку, представляє собою функцію державного управління, по відношенню до якої контроль виступає засобом, інструментом реалізації політики держави; а з іншого - це управлінська діяльність, яка має свої методи, способи, форми реалізації.
Заріпов Р.Р. [16]	Фінансовий контроль - це функція управління, спрямована на розкриття відхилень від прийнятих стандартів законності, доцільності, ефективності використання фінансових ресурсів, яка необхідна для вжиття відповідних коригуючих та попереджувальних заходів.
Александрович О.О. [1]	Фінансовий контроль - це функція управління, за допомогою якої суб'єкт отримує повну і достовірну інформацію про правильність і ефективність функціонування організації; це контроль за звичайною і іншою діяльністю господарюючих суб'єктів.
3. Фінансовий контроль як діяльність органів фінансового контролю	
Коломийчук Н.М. [18]	Фінансовий контроль - це контроль законодавчих і виконавчих органів влади всіх рівнів, а також спеціально створених установ за фінансовою діяльністю всіх економічних суб'єктів: держави, підприємств та установ.
Косінов С. А. [21]	Фінансовий контроль - комплексна і цілеспрямована фінансово-правова діяльність органів фінансового контролю або їхніх підрозділів чи представників, а також осіб, уповноважених здійснювати контроль, що базується на положеннях актів чинного законодавства. Він полягає в установленні фактичного стану справ на підконтрольному об'єкті щодо його фінансово-господарської діяльності та спрямований на забезпечення законності, фінансової дисципліни і раціональності в процесі формування, розподілу,

	володіння, використання та відчуження активів для ефективного соціально-економічного розвитку всіх суб'єктів фінансових правовідносин.
4. Фінансовий контроль як система спостереження і перевірки, дій та контрольних заходів	
Лисяк Л.В. [23]	Фінансовий контроль як економічна категорія - це система, яка складається з елементів входу (інформаційне забезпечення системи фінансового контролю), елементів виходу (інформація про об'єкт управління, отримана в результаті контролю) і сукупності наступних взаємопов'язаних ланок (центри відповідальності, техніка контролю,
Даценко Г.В. [11]	Фінансовий контроль - це система спостереження і перевірки процесу фінансової діяльності.
Іваськевич Х.І. [17]	Фінансовий контроль - це система відносин з приводу систематичного спостереження і перевірки процесу створення, розподілу і використання фондів фінансових ресурсів на всіх рівнях, яка діє з метою встановлення відхилень від заданих параметрів в вартісному виразі.
Труш І.Є. [48]	Фінансовий контроль - це система дій та контрольних заходів органів державної влади і окремих суб'єктів господарювання при управлінні фінансами, яка направлена на попередження та усунення фінансових правопорушень, неефективного управління фінансовими ресурсами та активами з боку підприємств, організацій та установ у процесі їх фінансово-господарської діяльності.

Джерело: складено автором на підставі [1,11,16,17,18,21,23,47,48,51,53]

ДОДАТОК В

Чинники та загрози розвитку системи державного фінансового контролю

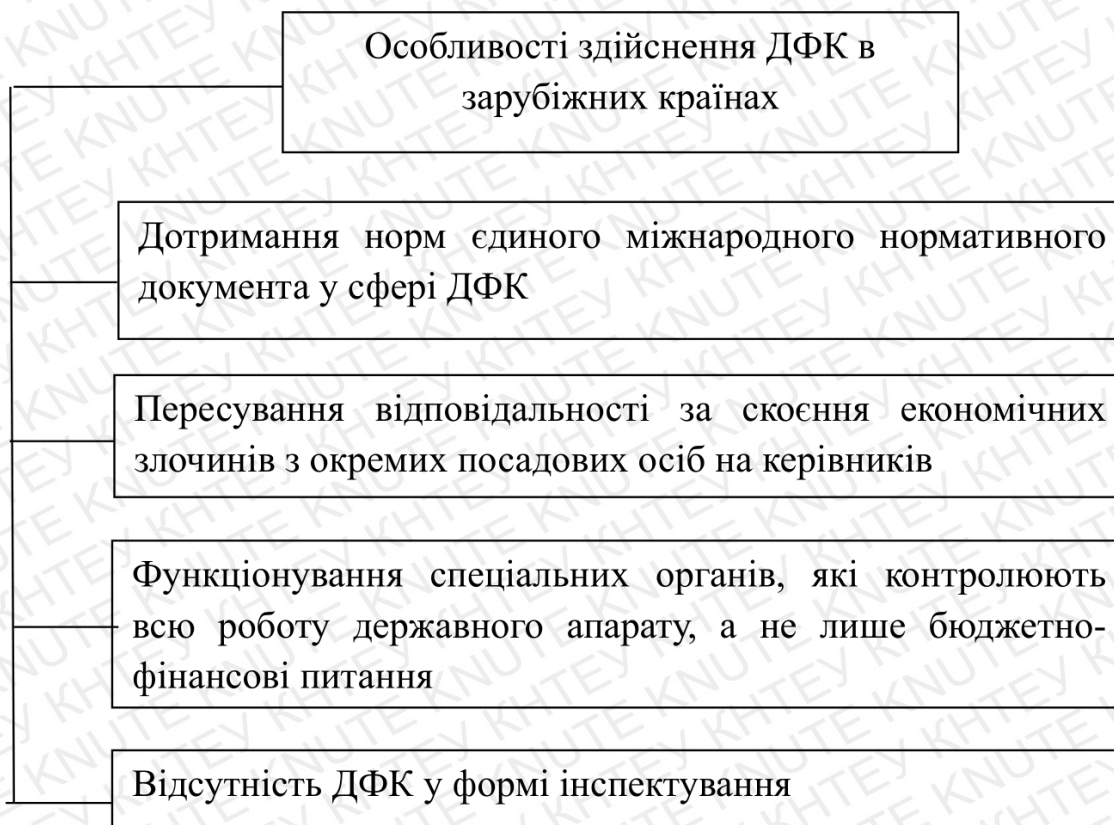
ДОДАТОК Г

Дворівнева схема організації контрольно-ревізійної роботи у зарубіжних країнах

ДОДАТОК Д

Особливості здійснення державного фінансового контролю в зарубіжних країнах

ДОДАТОК Е

Особливості діяльності вищих контрольних органів зарубіжних країн

Вищий контрольний орган	Особливості діяльності
1	2
Рахункова палата Туреччини	Особлива увага приділяється підготовці та добору фахівців, особливо до професійного персоналу. Головні, старші аудитори й аудитори згідно із законом про Рахункову палату Туреччини та законом про державний персонал починають свою кар'єру в Рахунковій палаті з посади аудитора-асистента. Аудитор-асистент проходить у Рахунковій палаті дворічне стажування і тільки після успішного складання екзамену приймається на роботу.
Головне контрольно-ревізійне управління США	Має доступ практично до всіх фінансових документів міністерств і відомств. За дорученням палат і комісій Конгресу США чи навіть окремих конгресменів Головне контрольно-ревізійне управління може здійснювати оцінку результативності державних програм і діяльності федеральних відомств; проводити спеціальні обстеження і перевірки обґрунтованості цін на продукцію; фінансово-економічних аспектів контрактів міністерства оборони. Інспектори Головного контрольно-фінансового управління перевіряють також діяльність ревізорів виконавчої влади. В окремих випадках перевірки здійснюються в координації із слідчими органами міністерства юстиції та іншими органами, наділеними відповідними повноваженнями.
Рахункова палата Франції	Контролює фінансову діяльність адміністративних інститутів, виявляє їх помилки і прорахунки, що завдають шкоди державним фінансам. Вона перевіряє як саме використовуються кредити, фонди і цінності, управління якими доручено державним службам і іншим офіційним юридичним особам, здійснює контроль за різноманітними установами в сфері соціального забезпечення, рахунками державних підприємств і їх філій. Також, в окремих випадках здійснює контроль за приватними юридичними особами з числа тих, що одержують допомогу держави. Органами державного фінансового контролю у Франції є також Генеральна інспекція фінансів і Генеральна інспекція адміністрації. Перебуваючи в безпосередньому підпорядкуванні міністра економіки і фінансів Генеральна інспекція фінансів виконує функції контролю на місцях за

	<p>діяльністю служб Міністерства економіки і фінансів. Вона контролює діяльність всіх призначених державою бухгалтерів та адміністративної бухгалтерії вторинних розпорядників кредитів, державних підприємств, а також тих недержавних органів і підприємств, що перебувають під фінансовим контролем держави. Ця ж установа організовує та здійснює дослідження економічних проблем на замовлення державних органів, а також за власною ініціативою.</p>
<p>Європейська рахункова палата</p>	<p>Складається з 15 членів, кожен з яких представляє країну-члена Європейського співтовариства.</p> <p>Термін її повноважень становить 6 років, причому призначення відбувається не одноразово, а в кілька етапів.</p> <p>Завдання Європейської рахункової палати полягає у здійсненні нагляду за фінансовою діяльністю Європейського співтовариства і забезпеченні гласності в управлінні фінансами.</p>
<p>Європейський парламент</p>	<p>Проводить попередній фінансовий контроль при розгляді проекту бюджету, здійснює поточний контроль за допомогою запитів, а в якості подальшого контролю приймає звіт про виконання бюджету.</p>
<p>Європейська система центральних банків (ЄСЦБ) і Європейський центральний банк (ЄЦБ)</p>	<p>Головною метою ЄСЦБ є підтримка стабільності цін. Безпосереднє її функціонування забезпечується ЄЦБ, наділеним широкими повноваженнями, в тому числі в сфері банківського контролю і нагляду.</p>

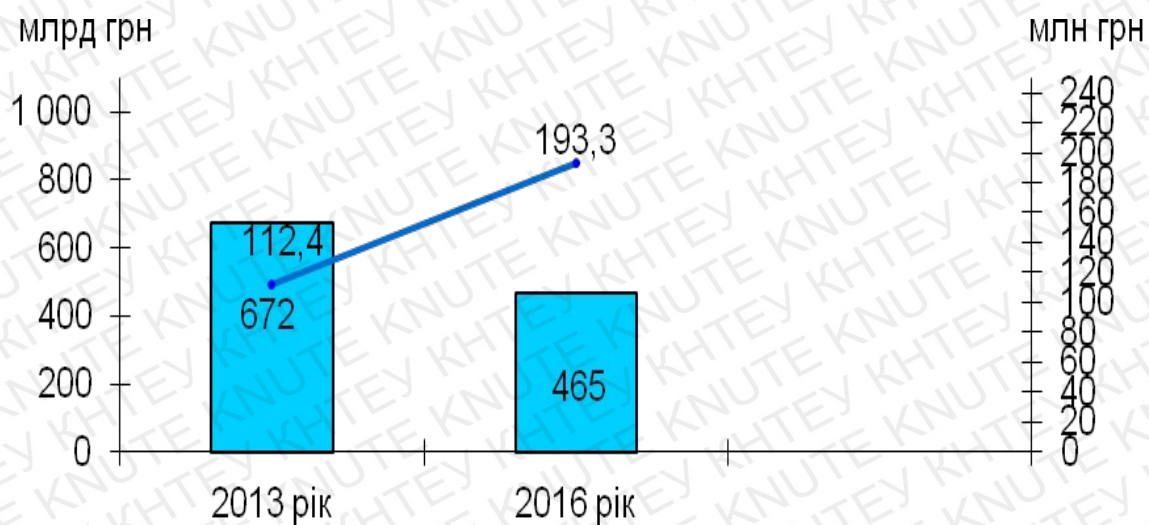
ДОДАТОК Ж

Суб'єкти державного фінансового контролю за рухом бюджетних

ДОДАТОК 3

Обсяги охоплених контролем фінансових та матеріальних ресурсів у
2013 - 2016 роках

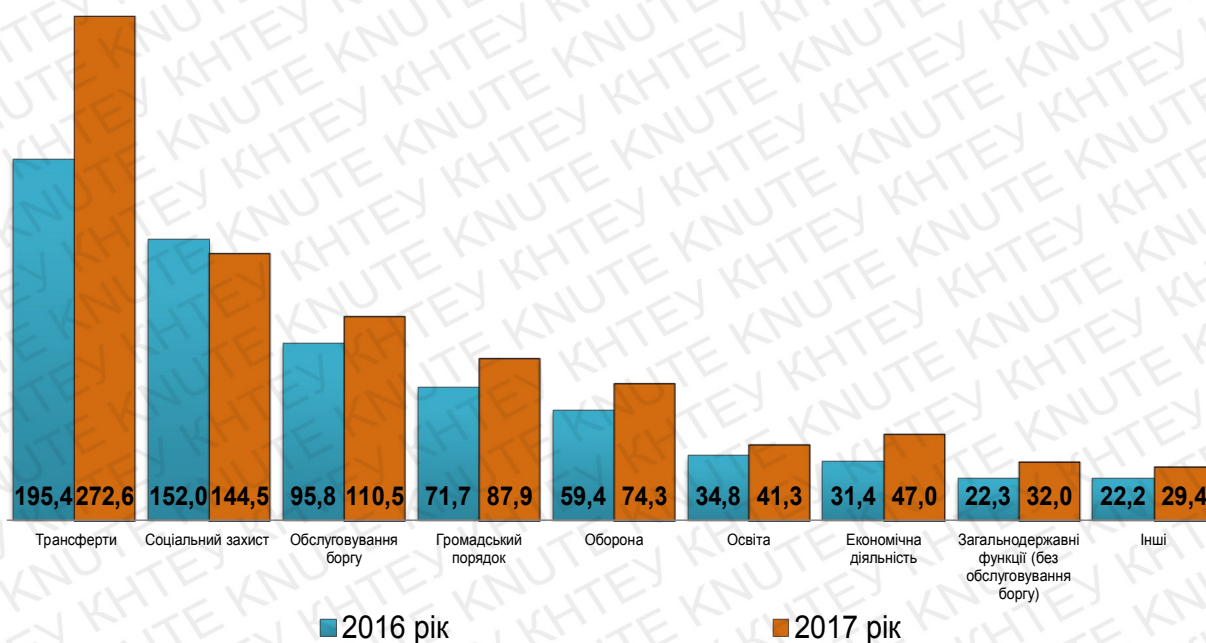
■ Обсяг охоплених контролем фінансових та матеріальних ресурсів, млрд грн.

— В розрахунку на 1 перевірений об'єкт, млн грн.

ДОДАТОК К

**Видатки Державного бюджету України
за функціональною класифікацією**

млрд. гривень

ДОДАТОК Л

Видатки Державного бюджету України за 2017р.

Показники виконання Державного бюджету України за функціональною класифікацією, млн.грн.

	2017 рік							
	Державний бюджет				гальний фонд Державного бюджету			
	план зі змінами	факт, млн. гривень	% до плану	темп росту, % (2017 до 2016)	план зі змінами	факт, млн. гривень	% до плану	темп росту, % (20 до 2016)
Загальнодержавні функції (без урахування видатків на обслуговування державного боргу)	36456.5	32036.6	87.9	144.0	29785.0	28458.1	95.5	141.
обслуговування боргу	110562.5	110456.1	99.9	115.3	110562.5	110456.1	99.9	115.
Оборона	77832.8	74346.2	95.5	125.3	64406.6	64300.9	99.8	115.
Громадський порядок, безпека та судова влада	92082.7	87850.5	95.4	122.6	78838.0	76546.6	97.1	133.
Економічна діяльність	51656.5	47000.1	91.0	149.6	19416.0	18534.9	95.5	69.
Охорона навколишнього природного середовища	5247.5	4739.9	90.3	99.3	3981.0	3863.7	97.1	126.
Житлово-комунальне господарство	38.8	16.9	43.7	135.4	0.0	0.0	-	-
Охорона здоров'я	17328.3	16729.4	96.5	134.2	15465.0	15207.0	98.3	136.
Духовний та фізичний розвиток	8216.9	7898.1	96.1	159.3	7894.1	7623.4	96.6	162.
Освіта	46695.7	41297.3	88.4	118.6	28036.2	27398.1	97.7	128.
Соціальний захист та соціальне забезпечення	145147.6	144478.9	99.5	95.1	143965.3	143854.0	99.9	94.

Основні підходи до визначення сутності поняття «державний фінансовий контроль»

Автори	Визначення
1	2
1. ДФК - це функція державного управління	
Піхоцький В.Ф. [32]	ДФК ґрунтується на використанні контрольної функції фінансів і виступає одним із проявів її важливого значення в розширеному відтворенні
Коломийчук Н.М. [18]	ДФК - це одна з найбільш важливих функцій державного управління, яка полягає у сприянні реалізації фінансової політики держави, забезпеченні процесу формування і ефективного використання фінансових ресурсів держави для досягнення поставлених нею цілей у сфері розподільчих відносин
2. ДФК - це діяльність органів державної влади і управління	
Микитюк І. [7]	ДФК - це різновид фінансового контролю, що здійснюється відповідними органами державного фінансового контролю. Він полягає в установленні фактичного стану справ щодо дотримання вимог чинного законодавства на підконтрольному об'єкті, спрямований на забезпечення законності, фінансової дисципліни і раціональності під час формування, розподілу, володіння, використання та відчуження активів
Натарова О.В. [30]	ДФК - це діяльність органів державної влади щодо забезпечення законності і фінансової дисципліни та інформування громадськості у сфері управління державними фінансовими ресурсами та фінансово-господарською діяльністю суб'єктів господарювання
Труш І.Є. [48]	ДФК - це інститут суспільного (державного) сектора, що забезпечує контроль за процесом формування і використання державних (включаючи муніципальні) фінансових і матеріальних коштів, здійснює аналіз ефективності використання державних ресурсів всіх видів, здатний законними дорогами захищати фінансові інтереси держави і його громадян, стимулювати ефективніше використання державних і муніципальних коштів.
3 ДФК - це система економічних відносин, контрольних дій, спостереження і перевірки	
Лучко. Р. М. [24]	ДФК - це система економічних відносин, спрямованих на забезпечення законності, ефективності, економічної доцільності формування, розподілу і використання фінансових ресурсів держави і суб'єктів місцевого самоврядування з метою ефективного соціально-економічного розвитку країни та окремих регіонів.
Даценко Г.В. [11]	ДФК - це система безупинних контрольних дій за функціонуванням об'єктів управління органами державного фінансового контролю з метою формування інформаційних засад прийняття управлінських рішень або їх коригування для досягнення поставлених цілей найбільш ефективним способом.
Іваськевич Х.І.	ДФК - це багатоаспектна система спостереження і перевірки

[17]

законності, доцільності, раціональності та ефективності процесів формування і використання фінансових ресурсів на будь-якому рівні управління для оцінки ефективності прийнятих управлінських рішень і досягнення на цій основі економічного прогресу

Джерело: складено автором на підставі джерел [7,11,17,18,24,30,32,48]

Додаток Н

Морфологічний і порівняльний аналіз визначень «фінансовий контроль» та «державний фінансовий контроль»

Характерні ознаки	Фінансовий контроль	Державний фінансовий контроль
1	2	3
Мета контролю	<ul style="list-style-type: none"> - забезпечення законності, фінансової дисципліни і раціональності в процесі формування, розподілу, володіння, використання та відчуження активів [7]; - ефективний соціально-економічний розвиток всіх суб'єктів фінансових праввідносин [7]; 	<ul style="list-style-type: none"> - забезпечення законності [18], фінансової дисципліни [7; 17], ефективності, економічної доцільності [4; 18]; - ефективний соціально-економічний розвиток країни та окремих регіонів [4]; - захист фінансових інтересів держави і його громадян [22]
Завдання контролю	<ul style="list-style-type: none"> - установлення фактичного стану справ [7]; - виявлення недоліків у фінансовій звітності [3; 13]; - встановлення відхилень від заданих параметрів [9; 11]; - попередження та усунення фінансових правопорушень [23] 	<ul style="list-style-type: none"> - дотримання вимог чинного законодавства [7]; - формування інформаційних засад прийняття управлінських рішень [9]; оцінка їх ефективності [18] - сприяння реалізації фінансової політики держави [20]; - стимулювання ефективного використання державних і муніципальних коштів [22]
Суб'єкти контролю	<ul style="list-style-type: none"> - держава [3; 13]; - законодавчі і виконавчі органи влади всіх рівнів, установи [2; 4]; - органи державної влади і окремі суб'єкти господарювання [23]; - органи фінансового контролю, особи, що уповноважені здійснювати контроль [7]; 	<ul style="list-style-type: none"> - органи державної влади [17]; - інститут суспільного (державного) сектора [22]; - органи державного фінансового контролю [31]
Підконтрольні суб'єкти	<ul style="list-style-type: none"> - суб'єкти господарювання всіх форм власності [3; 13]; - держава, підприємства, організації та установи [2; 4; 23]; 	<ul style="list-style-type: none"> - суб'єкти господарювання [17];
Об'єкти контролю	<ul style="list-style-type: none"> - фінансова [2; 4; 8], фінансово-господарська діяльність [7; 23]; - процес створення, розподілу і використання фондів фінансових 	<ul style="list-style-type: none"> - державні фінансові ресурси, фінансово-господарська діяльність [17]; - процес формування і використання державних фінансових ресурсів [18; 20];

	ресурсів [9]; - процес формування, розподілу, володіння, використання та відчуження активів [7]; - процес створення, розподілу, використання грошових фондів [3; 13]; - фінансова звітність [3; 13]	22] (включаючи муніципальні) і матеріальних коштів [22]; - формування, розподіл і використання фінансових ресурсів держави і суб'єктів місцевого самоврядування [4]; - формування, розподіл, володіння, використання, відчуження активів [7]
Методи і форми контролю	- методи контрольної діяльності [3; 13]; - спостереження і перевірка [8; 9]	- система спостереження і перевірки [18]
Заходи контролю	- коригуючі та попереджувальні заходи [11]; - система дій та контрольних заходів [23]	- система безупинних контрольних дій [9]

Джерело: складено автором на підставі джерел [2, 4, 13, 9, 23, 18, 7, 30, 48, 24, 11,

17]

Додаток О

Питома вага видатків державного бюджету у 2017-2018

роках за функціональною класифікацією

